

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II, telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, letočno 36 Din; za tujostvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, letočno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne kranjice, podružnica v Ljubljani, št. 99.912.

Za zdravljenje vinogradniške stiske

V kmetijskem ministrstvu so sestavili načrt uredbe, ki naj pomaga izboljšati položaj naših vinogradnikov. S to uredbo bi se omejil obseg vinogradov na ta način, da bi eno leto po uveljavljenju uredbe ne bili dovoljeni novi nasadi brez posebnega dovoljenja. Dovoljenja za obnovo in za nove nasade vinogradov se bodo izdajala samo v izrazito vinorodnih krajih, ki bodo kot taki posebej označeni. Kateri kraji spadajo med vinorodne bo določila posebna komisija, v kateri bodo tudi zastopniki vinogradniških društev.

Na vinograde v nevinorodnih krajih bodo uvedene posebne davščine, da se na ta način zajeziijo novi nasadi in zmanjša konkurenca. Uredba določa tudi precej občut-

ne davke na samorodne trte razen onih, ki bodo posebej priznane kot enakovredne s plemenitimi trtami. Tudi na vinograde, ki ne bodo ustrezali določbam nove uredbe, bo uveden poseben davek. Vsaka oprostitev tega davka bo izključena.

Ta uredba lahko mnogo pomaga našemu osiromašenemu vinogradništvu. Več nam o uredbi ni znano, zato ne vemo, ali je v njej kakšna določba, ki se tiče obrambe pred škodljivci. Ali ne bi bilo morda zelo umestno, če bi se uvedlo obvezno škropljenje, ki bi se seveda moralo omogočiti s ceneno galico? Pa tudi sicer naj bi ta uredba skrbelo za umno vinogradništvo. Sodimo pač, da je umno vinogradništvo prav tako sredstvo za zdravljenje vinogradniške stiske.

Vojnim invalidom naj se olajšajo težave

Več dni je zasedal v Beogradu širši odbor Zveze vojnih invalidov. Sejam so prisostvovali tudi odposlanci 32 oblastnih odborov. Na zasedanju so izrazili zaupnico upravnemu odboru s predsednikom Božidarom Nedićem na čelu in je bila sprejeta resolucija, ki izčrpno opisuje položaj vojnih žrtev ter ugotavlja, da se po 1. aprilu letos, ko je izšla nova uredba, stanje invalidov ni v ničemer izpremenilo. Temu so vzrok nesocialne, nepravilne in naravnost nemogoče določbe invalidskega zakona iz leta 1929., ki je razveljavil že po prejšnjih zakonih pridobljene pravice. Razen tega ima mnogo drugih nedostatkov. Pričakovano izboljšanje razmer po letošnji uredbi ni bilo doseženo, ker so okolnosti za ponovno pridobitev prej doseženih pravic zelo zamotane in skoro neizvedljive.

Vojni invalidi zahtevajo, naj se izdajo odredbe, po katerih bodo državna in samoupravna oblastva natančno izvajala vsaj obsto-

ječe zakonske določbe ter po zakonu postopala proti onim, ki svojih dolžnosti v tem pogledu ne izpolnjujejo. Nadalje zahtevajo, naj se rešitev invalidskih zadev pospeši in smatra za nujno. Plačati se morajo prejemki invalidov, ki so v zaostanku že pet let, tako da v smislu člena 81. zakona o državnem računovodstvu ne bodo zastareli. Povečajo naj se krediti za zdraviliško zdravljenje invalidov, zabrani naj se delovanje vseh organizacij vojnih žrtev, če ne poslušajo v okviru Združenja invalidov, prispevki invalidom se naj izplačujejo po Poštni hranilnici kakor državnim upokojencem, nižja invalidska sodišča pa se morajo preosnovati in morajo v bodoče hitreje reševati invalidske zadeve. Invalidom kolonistom se zlasti v severnih krajih države zemljarina ne sme vračunati v davčni census, na podlagi katerega se jim priznava pravica do invalidnine, tako da se bodo v položaju izenačili s tovariši v južnih krajih države.

Važna opozorila kmečkim dolžnikom

Za one, ki so dolžni denarnim zavodom nad 25.000 Din

Dolžnik, ki je denarnemu zavodu dolžen več kakor 25.000 dinarjev, mora zaprositi pri sreskem sodišču za znižanje dolga do 31. decembra. V ta namen mora vložiti posebno prošnjo, kateri mora priložiti še nastopne listine: 1.) potrdilo, da je kmet; 2.) seznam vseh upnikov s navedbo višine in pravne osnove dolgov; 3.) seznam in označbo vrednosti vse nepremične in premične imovine (razen pohištva) kakor tudi vseh dohodkov, pa naj izvirajo odkoderkoli in iz česar koli;

4.) potrdilo občinske uprave o številu hišnih članov in o površini zemljišča, ki ga daje all jemiže v zakup; 5.) potrdilo občinske uprave o številu in vrednosti živine, tudi drobnice, ki jo ima.

Take dolžnike posebej opozarjamo na to, ker sicer izgube pravico do zmanjšanja dolga.

Preskrbite si nova potrdila

Vsak kmet dolžnik si mora priskrbeti potrdilo, da je res kmet. To potrdilo izdajajo občine. To novo potrdilo je potrebno, ker staro ne velja več. Novo potrdilo izda občina na čisto novem obrazcu. Ker bodo imele občine s tem mnogo dela, smejo ta potrdila

občine izdajati v 14 dneh potem, ko je za tako potrdilo zaproseno. Če občina v 14 dneh potrdila ni dala in ne povedala, da ga ne da, potem se lahko prosilec pritoži na sresko načelstvo.

Če si kmet noče dobiti potrdila, potem ga lahko zahteva zanj tudi zanimanec. Na predlog zanimanca, to je največkrat upnika, prosodi izdano potrdilo tudi sodišče in izda sklep o tem. Občina izdaja potrdila le tistim, za katere dobi od davčne uprave podatke, da je obdavčeni dohodek izhajal pretežno iz kmetijstva.

Kdor gre po potrdilo, mora vedeti, kolikoj in komu je dolžan, zakaj na potrdilo mora občina zapisati izjavo kmeta, da je dolžan toliko in toliko temu in onemu. Zraven mora navesti imena vseh upnikov in zneske posameznih dolgov na dan 26. septembra 1936. Če dolžnik ne ve natančno, koliko je komu dolžan, naj si dobi prej vse potrebne podatke. Če je treba, naj gre vprašat, recimo, denarni zavod, kateremu je dolžan.

★

Društvo bančnih zavodov v dravski banovini, Zadruga zveza, Zveza jugoslovanskih hranilnic in Zveza slovenskih zadrug, vse v Ljubljani, sporočajo:

Navedena združenja denarnih zavodov v dravski banovini pozivajo v imenu vseh pri njih včlanjenih denarnih zavodov vse kmečke dolžnike, ki mislijo, da jim gre zaščita po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov, da predložijo čimprej svojim zaupnikom nova potrdila o tem, da so kmetje v smislu nove uredbe in pravilnika, ker sicer denarni zavodi ne morejo obračunati njihovih dolgov in jih izročiti Privilegirani agrarni banki.

V zvezi s tem odklanjajo denarni zavodi vsako odgovornost, če ne bodo mogli pravilno in pravočasno obračunati kmečkih dolgov zaradi pomanjkanja podatkov, katera jim morajo nuditi občinska potrdila.

Važna odločba o uporabi gotovine nedoletnikov

Novi zakon o nepravdnem postopku vsebuje v členu 160. naslednjo določbo: »Denar nedoletnikov se nalaga samo pri Državni hipotekarni banki«. To določilo so razumevala nižja sodišča doslej v tem smislu, da je razveljavilo zakonsko določbo (člen 230. obč. državljsanskega zakonika), ki pravi tole: »Od gotovine naj ostane le toliko v varuhovih rokah, kolikor je potrebno za vzgojo sirote in za redno gospodarstvo ostanek naj se porabi zlasti za plačilo morebitnih dolgov ali za drugo koristno rabo; ako se ne da porabiti koristneje, se mora naložiti na obresti v javnih blagajnah...«

Pretekli dne je izdal stol sedmorice v Zagrebu kot naše vrhovno sodišče odločbo, s katero je razveljavil oba podsodna sklepa ter izrazil naslednje pravno naziranje, ki je obvezno za vsa sodišča:

»Določbo člena 160. zakona o nepravdnem postopku je tolmačiti (gl. § 6. o. d. z.) v zvezi s predpisom člena 230. obč. državljsanskega zakonika tako, da je uporabiti člen 160. zakona o nepravdnem postopku le takrat, če ni možna kaka koristnejša uporaba gotovine. Samo za ta primer obstoji do-

ločen predpis člena 160. zakona o nepravdnem postopku. Ako se ta določba ne bi razumevala tako, bi to značilo, da zakon postavlja osebe, ki stoje pod njegovim varstvom (člen 21. obč. državljsanskega zakonika), za osebam, ki take zaščite niso deležne. To pa bi bilo nepravilno.

V določenem primeru je prosila mati in

hkratu varuhinja, da se ji prepusti gotovina nedoletne hčerke, naložena pri Državni hipotekarni banki, kot posojilo proti vknjižbi zastavne pravice na prvem mestu pri njeni nepremičnini in proti temu, da brezplačno vzdržuje nedoletnico ter nosi vse stroške vknjižbe. Ta odločba vrhovnega sodišča je v gospodarskem oziru zelo važna.

Občinske volitve v nedeljo

V nedeljo so bile splošne občinske volitve v primorski banovini. Poleg tega je volilo 111 občin v savski banovini in dve občini v Sloveniji, a v šestih občinah drinske banovine so bile nadomestne volitve. Na razpolago so nam samo uradno objavljene izidi, ki dajejo naslednjo sliko:

V primorski banovini je 96 občin. Za eno občino ni bila vložena nobena kandidatna lista, v eni občini pa so bile volitve prekrajane in se bodo ponovile prihodnjo nedeljo. Od ostalih 94 občin je dobila JRZ 10, bivša HSS 75, ostale opozicijske skupine pa 9. JNS je dobila eno občino, enako kakor po uradnem poročilu v Sloveniji 25 oktobra. Volilna udeležba je bila razmeroma dobra in je znašala 66% od skupnega števila 228.976 upravičenih volilcev. Na liste pristavev Ace Stanojevića je po uradnem poročilu odpadlo 290, na Ljotičeve liste pa 175 glasov.

V savski banovini so bile volitve v 111 občinah. Zdej preostane v Hrvatski le še kakih 60 občin, ki bodo po večini volile prihodnjo nedeljo. To pot je bila udeležba tudi na Hrvatskem zelo velika, ker so bile v veliki meri na vrsti občine s pravoslavnim prebivalstvom in je v njih postavila svoje liste tudi vladna JRZ. Nekatero občino izkazuje udeležbo preko 80%. Po uradnih poročilih je dobila JRZ 42, bivša HSS pa 54 občin, med tem ko je ostalih 15 občin pripadlo drugim opozicijskim skupinam. Tudi tukaj je JNS izkazana z zmago v eni občini. Z nedeljskimi volitvami so obnovljeni občinski odbori v 458 občinah savske banovine.

V Sloveniji so bile volitve v Logu pri Ljubljani in Pesnici pri Mariboru. V Logu je volilo od 236 upravičencev 192 volilcev

Lista JRZ z nosilcem Jarcem je dobila 121 glasov, opozicijska lista z nosilcem Remškarjem pa 71 glasov. Izid volitev v Pesnici še ni objavljen. Agencija Avala samo poroča, da je zmagala JRZ.

Nacionalna mladina je zborovala

V dvorani Kazine v Ljubljani je bil pred dnevi sestanek, ki ga je sklical akcijski mladinski odbor Jugoslovanske nacionalne mladine zaradi razgovora o ustanovitvi mladinske organizacije za Ljubljano. Zboru je prisostvovalo izredno veliko število nacionalne mladine.

Predsednik akcijskega odbora inž. Jože Rus je v govoru naglasil potrebo političnega udejstvovanja mladine zlasti danes, ko vlada v javnem življenju toliko nejasnosti. Skrajni čas je že, da se nacionalna mladina združi ter jasno in odkrito zavzame svoje stališče do perečih vprašanj našega javnega življenja. Ne sme se več dogajati, da bi v imenu mladine govorili razni nepoklicani.

Tajnik akcijskega odbora Andrej Uršič je očrtal osnovne misli programa Jugoslovanske nacionalne stranke, v katerem vidi vsebovane težnje jugoslovanske mladine in sodobno gledanje na socialna, nacionalna, prosvetna in gospodarska vprašanja. V nadaljnjih izvajanjih je označil naloge mladinske organizacije JNS. Vpliv mladine v stranki in s stranko v celotnem javnem življenju bo rasel z močjo mladine same.

Naslednji govornik, Vekoslav Bučar, je zlasti poudaril nujnost, da se mladina temeljito poglablja v socialna in gospodarska

vprašanja in na ta način da svojim težnjam vsebino in stvarnost.

Dr. Branko Alujevič je razpravljaval o naših državno-političnih vprašanjih in še posebej o vlogi jugoslovanskih nacionalistov, Poudaril je, da je treba iskreno pristopiti k sodelovanju, in je izrazil prepričanje, da bo pojav mladine na politični pozornici prinesel novih uspehov in nove volje do dela. Treba pa je čuvati disciplino in odločno nastopati v borbi proti nasprotnikom.

K besedi so se oglasili še številni drugi omladinci, katerih izpodbujajoči govori so dali prejšnjim izvajanjem še večji poudarek. V složnem razporejenju je bil soglasno sprejet sklep, da se za danes 19. t. m. skliče ustanovni občni zbor mladinske organizacije JNS za mesto Ljubljano.

Politični pregled

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je imel v Skopju na shodu govor, v katerem se je dotaknil tudi zunanje-političnega položaja in med drugim izjavil, da se je nedavno vrnil z dolgega potovanja po tujini. Prepričan se je, da

ima tujina odlično mnenje o Jugoslaviji, ki je velika, močna in bogata.

Zato je njeno prijateljstvo zaželeno od vseh strani. Ugled Jugoslavije v tujini je velik in mi smo lahko ponosni na to, da smo Jugoslovenci. V svojem nadaljnjem govoru je razpravljaval o razmerah v Južni Srbiji in o zaslugah sedanje vlade, ki je največjo skrb posvetila temu delu države in tu izvajala največja javna dela.

Časopisje poroča,

da bo narodna skupščina začela redno zasedanje v ponedeljek 23. t. m.

Vlada bo v smislu ustave do 20. t. m. narodni skupščini predložila novi državni proračun za poslovno dobo 1937/38. Proračun bo nato takoj izročeno finančnemu odboru narodne skupščine.

V Rusiji so aretirali 23 nemških državljani, osumljenih vohunstva in zarote proti Sovjetski uniji. Nemčija je zaradi teh aretacij protestirala pri ruski vladi, ki pa odklanja nemški protest. Zaradi tega je zavzel rusko-nemški spor zelo ostre oblike

TOŠE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Pavla je presenečena vztrepeta. Postala je blede in je povestila oči ter ni odgovorila. »Da ne boste dvomili o tem,« je dejala baronica, »vam pokažem pismo.«

Pomnila je dekletu pred oči zavitek, na katerem je Pavla takoj spoznala svojo pisavo. Čeprav je bil samo zavitek, je ta zvijača premotila Pavlo.

»Ali mi hočete zdaj to razložiti?« je vprašala Elvira. »Vi veste, kaj je trdil Kolarjev Jurij pred sodnijo. To vaše pismo dokazuje, da je vse res, kar je Jurij povedal. Kakor kaže, ste se tisti večer res pogovarjali v tej utici z grofom Hugonom.«

»Ne!« je odvrnila Pavla.

»Pač. O tem sem trdno prepričana. Tajite le zaradi grofa Hugona. Pomislite pa, da si s tem sami škodujete. Grof Hugo se ne zmejni za vaše grožnje, ker ve, da jih ne boste uresničili. Ali ste res mislili, da ima resne namene z vami? Ali res upate, da bo grof vzel vas, ubogo, preprosto dekle, ki stoji tako nizko pod njim, za ženo? Ubožica! Če imate res to upanje, boste zelo razočarani.«

»Prisegel mi je, sveto mi je prisegel in ne bo se me upal tako goljufati!« je odvrnilo dekle.

»Če grofa v resnici ljubite, ste pomflovanja vredni. On misli tako malo na svoje svete

prisega, da se bo zdaj zaročil z neko damo svoje vrste.«

»To ne more biti res!« je vzkliknila Pavla.

»Kako ste zaslepljena, dekle! Poslušajte vendar pametno besedo. Ali mislite, da imate kakšno oblast nad grofom Hugonom, ker veste za njegovo skrivnost! Hugo se vam posmehuje!«

»Potem se bom pač maščevala nad njim!« je kriknila Pavla.

»Maščevati se hočete, jaz vam pa lahko pri tem pomagam!« ji je prigovarjala Elvira.

»Ugonobiti me hočete, baronica,« je vzdihnila Pavla, potem pa je odločno vprašala:

»Kako ste dobili moje pismo v roke?«

»Našla sem ga. Grof ga je zagnal stran. Tako zaničuje vaše grožnje. Vidite, Pavla, in vendar boste prisiljeni povedati resnico, če izročim vaše pismo sodniji.«

»Jaz ne vem nič — prav nič!« je trdovratno tajila gostilničarjeva hči.

»Tedad bodo pač verjeli Kolarjevemu Juriju. Vi veste, da je grof Hugo kriv smrti očetove in ne Stanko.«

»To bom utajila.«

»Bodo pa mislili, da ste sokrivi pri zločinu, Pavla. To že sumijo. Saj ste bili tisti večer, ko se je zgodil zločin, v gradu.«

Elvira se je sama začudila, kako mogočno je vplivala na Pavlo trditve, o kateri ni nihče ničesar vedel. Na dekletovem obrazu je brala strašno presenečenje.

»To ni res!« je jecljala Pavla. »Kdo pravi to?«

»Videli so vas!« se je zmagovalno nasmehnila Elvira. »Zdaj lahko vidite, da je najbolje, če priznate resnico. S svojo izpovedjo lahko rešite nedolžnega. Poslušajte me,

Pavla, rotim vas! Od grofa Hugona ne morete ničesar več pričakovati, ker je zvit in goljufiv. Maščujte se in s tem naredite še dobro delo. Pri tem ničesar ne izgubite. Nasprotno. Jaz vas bom bogato poplačala, Pavla. Premoženje vam dam. Tu vam dam takoj pet tisoč goldinarjev, če to storite.«

S temi besedami je Elvira odprla svojo elegantno torbico in ji pokazala bankovce.

Pavla se je očitno borila sama s seboj. Bolečina, jeza, sovraštvo in poželjivost, vse se je mešalo v njenem srcu in njene oči so izražale ta notranji boj.

»Ne morem — ne morem preklicati, kar sem pred sodnijo izpovedala pod prisego,« je naposled obupano vzkliknila Pavla. »Potem bi še mene zapri!«

V Pavli se je borbila želja po maščevanju s strahom, opreznostjo in nezaupljivostjo. Zmagal je strah in ni iztegnila roke po ponujenih bankovcih.

»Premisliti moram še vse!« je dejala.

»Zakaj? Odločite se vendar! Morate sel Pojdite takoj z menoj. Moj voz čaka, da se odpeljeva v mesto, pred preiskovalnega sodnika.«

»Ne — ne!« se je branila gostilničarjeva hči. »Zdaj še ne! Danes še ne!«

Elvira je izgubila potrpljenje, ko vse njeno prigovarjanje ni nič izdalo. Odločno je dejala:

»Samó do nocoj vam morem dati časa, da vse premislite. Ponujam vam premoženje, denarja, kolikor hočete, in vam ni treba drugega, kakor povedati gojo resnico. Če tega ne storite, boste kaznovani in pridete v sramoto. Izberite si, kar hočete. Če do nocoj ne bom

in se utegne še stopnjevat. Francosko časopisje izraža mnenje, da take napetosti v Vzhodni Evropi po vojni še ni bilo. Pričakuje se celo, da bodo med obema državama prekinjeni državniški stiki.

Poljska vlada se je po petih letih vendarle odločila, da imenuje rednega državniškega zastopnika v Pragi, kar je ugodno znamenje za zблиžanje med Češko-slovaško in Poljsko,

ki sta bili sprti zaradi tešinskega ozemlja. Kaže, da je angleški zunanji minister Eden priporočil poljskemu zunanjemu ministru Becku, ko je ta posetil London, sporazum s Češko-slovaško.

V Rimu se vrše priprave za obisk madžarskega regenta Horthyja, ki bo ob koncu novembra prvič uradno obiskal Italijo. Ta obisk bi bil potrditev italijansko-madžarskega zavezništva in izraz zahvale Madžarske za podporo, ki ji jo skozi vsa povojna leta izkazuje Italija.

Kakor zatrjujejo, bo pri tej priliki na slovesen način razglašena Reka za madžarsko luko.

Italija hoče na ta način odstraniti nezavoljstvo, ki se pojavlja med nekaterimi madžarskimi politikami, ki opozarjajo na to, da Italija samo z lepimi besedami podpira madžarske težnje po izpremembi mirovne pogodbe.

Boji za Madrid so se nadaljevali ves ta teden

in so vladne čete odbijale nacionalistične.

Vidi pa se vsekako, da so vladne čete zdaj bolj oborožene in da imajo med drugim tudi precejšnje število letal. Nacionalistične čete stalno obstreljujejo Madrid s topovi iz letal, tako da živi madridsko prebivalstvo v neprestanem strahu. Krvave borbe so zahtevale že tisoče mrtvih in vrsto razbitih poslopij. Francovo vojno poročilo od torka zatrjuje, da prodirajo nacionalistične čete na madridskem bojišču čez reko Manzanares. Nacionalistični general Mola pa je izjavil, da bo Madrid padel v dveh, treh dneh. Vladna poročila pa nasprotno trdijo, da so se morali napadalci na več mestih umakniti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Imela vašega privoljenja, bom izročila vaše pismo sodišču, da vas vtaknejo v ječo!

Pavla je vztrepetala. Dolgo se ni mogla odločiti. Naposled je odgovorila:

»Nocoj, baronica, dobite moj odgovor.«

Pavla je odšla. Baronica je mračno gledala za njo in se vrnila k vozu.

»Storila bo, kar želim!« si je mislila Elvira, ko se je vozila proti domu. »Toda preden naredim odločilni korak za Stanka, hočem biti sama na jasnem. Stanko sam naj odloči o svoji in moji usodi. Govoriti moram z njim, videti ga moram, in sicer še danes!«

V tistem času, ko se je peljala Elvira v gozdno kotlino, se je vrnil grof Hugo. Na dvorišču je skočil s konja in ga oddal hlapcu.

Detektiv Smit pa je izza zastorov spoznal došleca in si je mislil ves začuden:

»Glej, glej! Ponoči ga ni bilo doma. Bog ve, kje je hodil!«

Detektiv je skočil iz sobe, smuknil tiho na hodnik in se skrivil v sobi, ki je bila v zvezi s Hugonovimi sobami.

Hugo je ves utrujen sedel na divan. Vso noč ni nič spal.

Iz sosedne sobe je prišel sluga Jože. Hugo je osorno zakričal nad njim:

»Kje pa se ti potikaš, lopov, da te ni? Kaj je novega? Ali se je kaj važnega zgodilo?«

Jože je sezul gospodarju zaprašene čevlje, prinesel druge in se pomenljivo nasmehal:

»Gospod grof, da, nekaj se je zgodilo. Ali želite, gospod grof, zajtrk?«

Pritisnil je na zvonec, naročil slugi, naj kaj prinese.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

SVINJE. Na zadnjem ptujskem sejmu so se za kg žive teže trgovali: pršutarji po 5.75 do 6, pitane svinje po 6.75 do 7, plemenske svinje po 5.40 do 6, kg mrtve teže po 8 do 9 Din. Prasce stare 12 tednov so prodajali po kakovosti od 55 do 160 Din rillec.

GOVED. Na zadnjem mariborskem sejmu so se za kg žive teže trgovali: debeli voli 3.90 do 4.30, poldebili voli po 3.50 do 3.75, plemenski voli po 3.50 do 4, biki za klanje po 3.25 do 3.60, klavne krave debele po 3 do 3.20, plemenske krave po 3 do 3.50, krave za klanje po 1.60 do 2, molzne krave po 2 do 2.75, breje krave po 2.75, teleta po 5 do 6 Din. Mesne cene: volovsko meso I. vrste 10 do 12, volovsko meso II. vrste 8 do 10, meso bikov, krav in telic 5 do 8, telečje meso I. vrste 12 do 14, telečje meso II. vrste 10 do 12, svinjsko meso sveže 10 do 14 Din za kg.

VINO. Že zadnjič smo pisali, da je vinska letina v državi letos za 30 do 40 odstotkov manjša od lanske. Po nekaterih podatkih je samo v Sloveniji manjša za 60 do 70 odstotkov. Mošt se plačuje po 2.50 do 6 Din liter po kakovosti. V Hrvaški in Slavoniji je donos le za 40 odstotkov manjši. Mošt je po 1.50 do 3 Din. V Sremu je bila letina približno ista, mošt pa je po 0.75 do 1.50 Din. Najboljša je letina v Banatu, kjer pa so tudi cene najnižje, da se plačuje mošt le po 0.50 do 1 Din, boljše vrste pa tudi do 2.80 Din. Malo boljše cene so v Negotinu.

Sejmi

- 23. novembra: Mojstrana, Slov. Bistrica, Sv. Lovrenc, Šoštanj;
- 24. novembra: Loče pri Poljčanah;
- 25. novembra: Čakovec, Dobje, Domžale, Gradac v Belokrajini, Guštanj, Krško, Lemberg, Ptuj, Stična;
- 28. novembra: Prosenjakovci.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (s pristoječo premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.43 do 23.57 Din;
- 1 nemško marko za 17.43 do 17.56 Din;

1 angleški funt šterling za 211.61 do 213.66 Din;

1 ameriški dolar za 43.02 do 43.39 Din;

100 francoskih frankov za 201.52 do 202.96 Din;

100 češkoslovaških kron za 153.44 do 154.54 Din;

100 italijanskih lir za 227.70 do 230.78 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 378 Din, a investicijsko posojilo po 85 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 8.68 Din, nemški klirinški čeki po 14.20 Din in klirinške nakaznice v italijanskih lirah po 2.60 Din (ena lira).

Drobne vesti

»Uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov« in »Pravilniki k uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov« je naslov LI. in LII. zvezku zbirke »Zakoni in uredb«, ki sta zaradi svoje aktualne vsebine zelo važna in se dobivata prvi po 3 Din, drugi pa po 6 Din pri založnici tiskarni »Merkur« kakor tudi pri Tiskovni zadrugi in vseh njenih podružnicah. Po pošti staneta obe knjižici skupaj ali posamezno 1 Din več.

»Uredba o kmetijskih zbornicah«. Kakor poročajo beograjski listi, je kmetijsko ministrstvo izdelalo novo besedilo za uredbo o ustanovitvi kmetijskih zbornic. Pri tem je upoštevalo mnenja, zahteve in predloge, ki so bili postavljeni glede na pred meseci objavljeni prvotni načrt uredbe. Po izjavah iz kmetijskega ministrstva bo uredba zdaj takoj predložena ministrskemu svetu in je treba pričakovati, da bo že prav v kratkem času uveljavljena.

»Letošnja svetovna letina kvalitetnega hmelja je znatno manjša od lanske. Hmeljarska zveza v Zatu objavila, da je ceniti svetovni pridelek kvalitetnega hmelja v letu 1936. na 1.086.000 stotov po 50 kg (v l. 1935. na 1.200.000 stotov). Od tega je že prodanih 935.000 stotov, torej 86%. Največji je odstotek prodanega blaga v Angliji (97%), nadalje v Nemčiji (90%) in v Jugoslaviji (85%).«

PREPOZNO JO JE SPOZNAL

Sinček. »Atek si ti poznal mamico že dolgo pred poroko?«

Oče. »Ne, sinko! Spoznal sem jo šele po poroki.«

Grof Hugo je potisnil kavo od sebe, Zadnji grižljaj se mu je ustavljal v grlu in telo mu je vztrepetalo kakor v mrzlici.

»Govori vendar pametno,« se je ujezil Hugo. »Vraga, kaj je s tem? O vsem skupaj ne razumem nič, prav nič...«

»Jaz tudi ne!« je odgovoril Jože in skomignil z rameni. »Kako je detektiv to sliko dobil, ne razumem. To je naravnost nerazumljivo, skrivnostno.«

Hugo ni več mogel premagovati razburjenosti. Pograbil je slugo za ramo, ga krepko tresel in vzkliknil:

»Govori vendar! Sto tisoč vragov! Povej, kar veš, in ne norčuj se iz mene!«

»Saj boste vse zvedeli, gospod grof,« je zajecjal Jože, ko se je rešil težke Hugonove roke. »Ampak če ste tako nagli, ne vem, kje naj začnem in kaj naj vam povem naprej.«

Hugo je v jezi odmaknil mizo, da so zažvenketali kozarci na njej. Žile na čelu so se mu napele in rdečica mu je zalila obraz.

»Ali boš že začel pametno pripovedovati, ali naj ti šele jeziki razvežem!« je grmel grof in planil s stisnjenimi pestmi proti njemu.

»Za božjo voljo! Bodite mirni, gospod grof, saj že pripovedujem,« je Jože tolažil gospodarja. »Ponoči sem šel še enkrat po gradu. Ko sem prišel na hodnik za sobami, pokojnega gospoda grofa, sem ugledal luč na oknu fotografske izbe. To se mi je zdelo čudno. Pogledal sem skozi rdeče okno in zagledal detektiva pri delu. Tedaj je razvijal ploščo in se pripravljal, da naredi sliko.«

»Saj si mi že povedal, da je bila slika narejena z aparatom mojega očeta v trenutku njegove smrti,« ga je prekinil Hugo. »Odkod pa to veš?«

Jože je delal tako skrivnosten obraz, da je postal Hugo res radoveden. Toda preden ni prišel zajtrk na mizo, se Jože ni dal pregovoriti, da bi kaj povedal.

»Vraga! Ali boš povedal svoje novice?« se je razjezil Hugo, ki se je skrivaj nečesa bal.

»Dovolite, da poprej pogledam, ali ni nikogar v bližini,« je dejal Jože in preiskal vsa vrata.

»Oho, kaj naj to pomeni?« je vznemirjen vzkliknil grof Hugo.

»Da gre za resno zadevo, gospod grof, in da je treba največje previdnosti!« je odgovoril Jože, ko je zapahnil vsa vrata. »Ko ste bili odsotni, sem čul in odkril nekaj, kar je neizmerne važnosti!«

»Tako?«

»Detektiv je bil nocoj v sobah starega grofa!« je odgovoril sluga.

»Ta potuhnjeneč! Kaj pa išče tam?« je neprijetno iznenaden vprašal Hugo.

»Opazoval sem ga v fotografski sobici. Iz fotografskega aparata, s katerim je pokojni gospod grof fotografiral, je detektiv vzel ploščo in je naredil z njeno pomočjo sliko. Ta slika je bila narejena v tistem trenutku, ko je gospod grof pil strup.«

Hugo je poslušal pripovedovanje z zavestjo, da tiči za tem nekaj groznega.

»Slika? Kakšno sliko?«

»Na tisti sliki ste fotografirani vi sami, gospod grof,« je razlagal Jože in se je pomenljivo, zvito nasmehnil.

Skušal je svojega gospodarja dolgo pustiti v negotovosti in ga s tem prestrašiti. To bi bilo maščevanje za njegovo surovost in strogost.

DOPISI

FRANKOLOVO. Pred dnevi je minulo 15 let, odkar se je na Frankolovem ustanovila Kmečka hranilnica in posojilnica. Dasi zavod ne obstoji bogve kako dolgo, vendar je dosegel že lepe uspehe. Ob koncu leta 1935. je imel 111 članov. Deleži znašajo 1.800 Din, rezervni zaklad pa 49.030.13 Din. Čisti dobiček je dosegel v letu 1935. 3.377.88 Din, a skupni promet je v letu 1935. znašal 297.341 Din. Na novo je bilo vložnega lani 46.688 Din, izplačanih pa 38.180 Din. Ker so se ljudje prepričali, da gre naša posojilnica narodu na roke, je dobila splošen ugled. Najčastnejše je pa za naš zavod dejstvo, da še nikdar ni povzročal svojim dolžnikom nikakih težav s tožbami, rubeži ali prodajo. Ob petnajstletnici se moramo spomniti ustanoviteljev, ki jih že krije hladna zemlja. To so Dominik Bezenšek, ki je bil tri leta tudi načelnik, Anton Selčan, Franc Fijavž, Jernej Korošec in Gašper Krajnc, ki so delali v posojilnici kot člani nadzorstva. Slava jim! Med živimi ustanovitelji so še taki, ki od ustanovitve zavoda neumorno delujejo v Zavodu. To so gg. Matija Potočnik, Martin Zeleznik, Jurij Gojšnik, Matija Podgoršek, Janez Kranjc, Karel Turk, France Pušnik in Matija Podgoršek. Zlasti požrtvovalno pa deluje g. Filip Šnabl od leta 1925. načelnik in tajnik. Njegova zasluga je, da naš zavod tako lepo napreduje, saj je on kot združni delavec že delal med našimi brati v Bistrici ob Zili na Koroškem. Ker je naš zavod na zdajrvi kmečki podlagi, se ga vsi oklenimo, saj je le v zdravem združništvu naša rešitev.

GLOBOKO PRI BREŽICAH. V nedeljo 8. t. m. se je vršil ponovni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Globokem. Navzočnih in zastopanih je bilo še več članov kakor prej. Bilo jih je približno 140. Pri volitvah je bila izvoljena lista dosedanjega načelnika Živiča Franca. Vložena je bila poleg njegove tudi lista Lesinška Jožeta iz Bojsnega. Občni zbor je potekal precj burno, vendar do hujših izpadov ni prišlo. Nov odbor si bo gotovo prizadeval, da bo združna tudi v bodoče nadstrankarska gospodarska ustanova, ki bo v korist vsem občanom brez razlike političnega prepričanja.

»Le poslušajte, gospod grof,« je odvrnil Jože. »Ko je bila slika narejena, jo je detektiv opazoval skozi povečevalno steklo in je pri tem veselo vzkliknil: „Našel sem. Dokaz je tu!“

»Vse to si videl? Kako pa si mogel videti, kaj je slika kazala?« je vprašal Hugo, ki je postajal nervoznejši.

»Takrat nisem še nič vedel, pač pa pozneje. Da, gospod grof, strašna slika je to. Stari grof sedi na naslanjaču — ko je še živel — in pred njim stoji nekdo, ki mu je dajal kozarec. Saj razumete, gospod grof. Kozarec s strupom.«

Hugo je prebledel kakor zid. Oči so mu žarele in se bliskale kakor bi bile telete prebosti služabnika. Hripavo je vprašal Hugo:

»In kdo je to? Moj brat Stanko, kaj ne?«

»Ne, gospod grof, vi sami!« je dejal sluga tako tiho, kakor bi se bal, da ga ne bi slišala nepoklicana ušesa. »In ker niste bili pred svojim bratom pri rajnem gospodu grofu, tedaj pač razumete — — —«

Da, Hugo je razumel, da se je našel vevažen dokaz njegove krivde. To ga je zadelo kakor strela z jasnega. Uničen in potr se je zgrudil na bližnji stol.

Sluga se je naslanjal ob njegovem stolu.

»Ha, kje je detektiv?« je zaškripal Hugo z zobmi in planil naglo pokoncu. »Ali je še tu? Ali je že šel? S tisto sliko?«

»Mislim, da je še v gradu,« je dejal Jože.

Kakor besen je skočil Hugo k omari, vzel iz nje revolver in pogledal, ali je nabit.

»Gospod grof, kaj hočete?« je prestrašen kriknil Jože.

»Tega prekletega detektiva bom ubil, preden odide odtod,« je odgovoril Hugo.

GORJUŠE V BOHINJU. V zadnjem času, posebno po občinskih volitvah, so naši prenapeti nasprotniki obsodili vse, ki niso njihovega mišljenja, za komuniste in boljševice. Znana nam je oseba, ki rada to govori. Vse to ima seveda namen nacionalne ljudi oblatiti pri vaščanih. V posebno napotje so tem možem člani Sokola, ki so obsojeni v posebno hude komuniste. Ti se že kar urijo v tem, kako bodo cerkve podirali, kakor se je izrazil nekdo. Vse te ljudi pozivamo, da izpregovore jasno, kdo je komunist in boljševek.

LESKOVEC. V občini Leskovcu, srez krški, so razpisane za nedeljo 6. decembra občinske volitve. Imenik volilnih upravičencev je razporejen v občinskem uradu do 19. t. m. Volilo se bo na treh voliščih: v občinski pisarni za del, ki je pripadal občini Krško, v stari šoli za volilce, ki so prej pripadali občini Cerkljam ob Krki, in v osnovni šoli (Vel. Trn) za volilce od Sv. Duha. Glasovanje bo trajalo nepretrgano od 7. zjutraj do 6. popoldne. Listi bosta dve. — Dobro mišljena odločba, da se prenesejo postavke učiteljske stanarine na občine in da te zgradijo stanovanjske hiše, ni mnogo zalegla, škodovala pa učiteljstvu samemu Maloktera občina si je zgradila stanovanja za učitelje, stanarino pa je večina njih neredno plačevala ali še celo ostala na dolgu. Lepo izjemo dela krajevnih šolski odbor v Vel. Podlogu, ki je letos zgradil stanovanjsko hišo za tri učne moči, poleg tega pa še razširil šolo iz dveh na tri učilne sobe. Največ zasluge na tem pohvalnem stanju ima pač dolgoletni in vestni blagajnik krajevnega šolskega sveta g. Pacek Marljivo je zbiral skozi mnogo let sredstva, zato pa je vas Vel. Podlog menda daleč okoli edini kraj z dostojnimi učiteljskimi stanovanji.

MOŠNJE. Hudo nas je zadelo, da so nam premestili šolskega upravitelja g. Nikolaja Prestorja. Z njim smo izgubili vnetega javnega delavca ne samo naše vasi, temveč sploh našega okraja. Že blizu 10 let je, odkar je g. Prestor prispel na prag naše fakrat se dvorazredne osnovne šole. G. Prestor je vodil z velikim uspehom sresko drevnico. Takoj po prihodu v Mošnje se je trudil na vse načine, da smo dobili trozredno šolo. Ob tragični smrti kralja Aleksandra I. Zedinitelja je poskrbel, da se je

vsadila spominska lipa, ki danes krepko rase pred občinskim domom kljub temu, da jo je neznanec dvakrat zasekal. G. Prestor se je posebno odlikoval v vrstah našega Sokola za Mošnje—Brezje, ki mu je bil več let starosta. Kot namestnik tajnika gasilske čete je skozi leta marljivo deloval v četi, ki ga bo res pogrešala. Udejstvoval se je tudi pri Rdečem križu in Jadranski straži. Nad vse je ljubil šolsko mladino in jo skozi 10 let vzgajal v narodnem duhu. Videl je, da trpi mladina v današnjih hudih časih pomanjkanje, zato je lansko leto priredil božičnico. Velike zasluge gredo pri tem tudi njegovim soprogi ge. Heleni, ki je zbrala med domačini, v Radovljici, v Lescah in v Kranju toliko sredstev, da so bili na božičnici obdarovani vsi najsiromašnejši otroci. Za vse to njegovo neumorno delo so mu vaščani pripravili pretekli petek zvečer v gostilni Praprotnika Antona v Mošnjah lep poslovljni večer, na katerem so se poslovili od njega. Večer je obiskalo tudi nekaj ljudi iz Radovljice, Begunj in Brezij. Zahvalili so se mu v imenu učiteljstva učitelj g. Pavlin v imenu sokolske čete br. Maček in v imenu gasilske čete načelnik g. Janc. Med trajanjem poslovljnega večera so znanci streljali z možnarji g. Prestorju v čast. K zaključku je zadonela pesem naših fantov in nato se je g. Prestor prav pristrčno poslovil od vseh z vzklikom: »Zdravo naša domovina!« Zadonel je odgovor: »Zdravo!« Mnogim izmed prisotnih se je zalilo oko s solzami. V ponedeljek je g. Prestor nastopil novo službeno mesto na Gorjušah.

ŽETALE. Spet se je v naši ubogi dolini zgodil zločin. Sram je človeka, da more kaj takega videti in pisati. Dne 19. oktobra je s sekuro ubil Antona Stojnška, posestnika na Voduli, edini sin Vinko, ki je bil lani potrjen v vojake. Glavni krivec zločina je alkohol. Drugi krivec je slaba vzgoja, saj mladina ničesar ne bere. Že šolarji igrajo karte, koristnega štiva pa se ogibljejo. Rajni Anton Stojnšek je bil svojčas dober župan. Prestal je svetovno vojno, med katero je bil ujet v Italiji. Ni ga uničila vojna, a moral je zdaj umreti kot žrtev edinega sina podivjanca. Sploh imamo pri nas več primerov, da sinovi ne spoštujejo svojih staršev, ki so jim izročili posestva. Božja zapoved pravi: Spoštuj očeta in mater!

»Počakajte še, gospod grof! Saj še nisem končal. Niti vprašali me še niste, odkod tako natanko vem, kaj je na sliki.«

Hugo je spustil revolver na mizo in se obrnil proti služabniku.

»Res je. Kako veš to?«

»Gospod grof,« se je zmagoslavno nasmehnil Jože, »glede te stvari se vam ni treba več bati. Detektiv je sicer res prav zvit dečko — toda tudi lisica se da časih prevarati. Opazoval sem ga pri delu.«

»Klepetulja! Klepetuš kakor stara baba in ne misliš, da gre tu za moje življenje in premoženje! Od ene same minute je odvisna moja bodočnost!«

»Vse vam moram razložiti, gospod grof! Saj imam sliko jaz!«

»Ti — ti jo imaš?« se je razveselil Hugo skoraj ni verjel svojim ušesom.

»Da, oboje imam: ploščo in sliko. Vidite torej, gospod grof, da se vam tega detektiva ni treba bati. Vse je dobro!«

Hugo se je oprjel omare, ker se mu je zavrtelo v glavi. Ta nenadna izprememba — od največje nevarnosti in obupa do rešitve — ga je premagala. Toda kmalu se je opomogel in veselo vzkliknil:

»Ali si ga spravil s pota, detektiva?«

»O ne, kaj pa vendar mislite gospod grof! Detektiva se nisem niti dotaknil in sem se skrbno čuval, da me ni opazil. Da, niti videl me ni. Kako je izginita plošča s sliko, si ne more ta gospod niti misliti.«

»Ali ne ve, da si mu jo ti vzel?« je rado vedno vprašal Hugo.

»Nič ne ve. Previdno in pazljivo sem delal, gospod grof. Detektiv je zvezal kaseto z vrstico, a je bil tako nepreviden, da je za-

vojček pustil v fotografski izbici, sam pa je šel v sobo in tam zaspal.«

»Aha! In?«

»Za malo, rdeče okno se ni brigal,« je nadaljeval Jože. »Ko sem se prepričal, da trdno spi, sem odprl okno in vzel zavoj.«

»Skozi tako majhno okno?« se je čudil Hugo.

»Seveda nisem sam splezal noter. Vzel sem palico, pritržil na njen konec trnek. Ker je bila okoli kasete povita vrstica, sem lahko vzdignil zavoj in ga potegnul skozi okno.«

»Izvrstno si naredil,« je občudujoče dejal grof. »In detektiv ni nič opazil?«

»Prav nič. In če spi, še zdaj ne ve ničesar,« je odgovoril Jože.

Čeprav je Hugo vedel, da je sluga odvrnil veliko nevarnost, ker je detektiva vzel važni dokaz, vendar ni bil še čisto pomirjen.

Detektiv je videl, kaj kaže slika in se je tako prepričal, kdo je pravi krivec. Če zdaj nima več tega dokaza, še vendar lahko naznani sodnji svoje odkritje.

»Ta človek je nevaren, zelo nevaren!« je zamrmral Hugo, »ker preveč ve! Njega se je treba še zmerom bati.«

Jože je slišal bojazljive besede svojega gospodarja. Stopil je k njemu in mu šepnil na uho:

»Saj ne more ničesar dokazati!«

»To je res,« je prikimal Hugo. »In ti — ti boš molčal, Jože? Ti si mi zvest?«

»Seveda. Računam pa na vašo hvaležnost!« je odgovoril služabnik.

(Dalje)

Domače novosti

* **Knez namestnik Pavle v Londonu.** Te dni je prišel Nj. Vis. knez namestnik Pavle v London in bil prisrčno sprejet. Knez Pavle je gost vojvode Kentskega in njegove soproge. Politiki pripisujejo obisku kneza Pavla glede na dogodke v Srednji Evropi poseben političen pomen, čeprav velja obisk službeno za privatnega. Kakor zatrjujejo, se je sestel z nekimi odgovornimi političnimi osebnostmi.

* **JNS v Srbiji.** Narodni poslanci Ješa Protić, Ignjat štefanović in dr. Kosta Kumanudi, ki pripadajo poslanskemu klubu JNS, so imeli v soboto in v nedeljo več sestankov in shodov v srbijanskem delu dunavske banovine, kjer so razpisane občinske volitve. Obenem se je vršila sreska konferenca JNS v Požarevu, kjer so imenovani poslanci poročali o položaju in vodili razgovor o pripravi ob občinske volitve.

* **Kaj bo z zavarovalno družbo Feniksom.** Beograjska »Politika« piše o Feniksu in pravi med drugim: Za enkrat še ni znano, kako bo končno rešeno vprašanje Feniksa v Jugoslaviji. Verjetno pa je, da bodo zavarovalnici ob gotovih žrtvah dobili poravnane svoje terjatve, odnosno pravice tako, kakor se glase njihove pogodbe s Feniksom. To pomeni, da bodo vsa sklenjena zavarovanja trajala do dogovorjenega roka in se bodo poravnala ob prispelosti. Ker doslej ni uspelo najti primerne osnove za prevzem Feniksa po kakih drugi zavarovalni družbi, je taka rešitev za zavarovanje v danih prilikah še najboljša.

* **Redek primer tovariške vzajemnosti.** V Gospiću je obrtnik Milan Biondić zaradi pomanjkanja dela prišel v tolike zadrege, da so mu na dražbi prodali hišo. Mož ima ženo in 10 otrok, ki hodijo v šolo. Zaradi njegovega žalostnega položaja je Obrtniško društvo v Gospiću ustanovilo poseben odbor, ki je prevzel nalogo pomagati tovarišu, ki je brez lastne krivde prišel v nesrečo. To pohvalno nalogo so obrtniki v polni meri izvršili in svojemu tovarišu zgradili hišo.

* **Kruh se je podražil.** Ze od začetka meseca novembra je v Ljubljani kruh dražji. Pšenična moka se je namreč podražila za 60

par pri kilogramu, zato se je podražil tudi pekovski kruh, in sicer za 50 par pri kilogramu, tako da zdaj velja kilo belega kruha v Ljubljani 4.50 Din. Bati se je, da se bo kruh še podražil, ker so cene pšenice letos zelo čvrste.

* **Škratinka in davica,** ki sta se že pred meseci razširili po Ljubljani in nekaterih gorenjskih krajih, kar noče ponehati. Bolnišnica ima kar največ dotoka malih bolnikov iz okolice Tržiča in Kranja in z Iga in Vrhnike. Pogosti pa so primeri tudi po ljubljanskih predmestjih in po najbližji okolici. November je za ti dve kužni bolezni najnevarnejši čas, ker prinaša največ občutnejših sprememb in so otroci med šolo in domom izpostavljeni prehladu. Dobršen del krivde, da se tako naglo širita, pa pripada marsikaterim staršem, ki takoj ob pojavu bolezni ne kličejo zdravnika.

* **Med najlepšimi romani,** ki so zadnja leta izšli v Sloveniji, sta Vossova »Dva človeka«. Za Miklavža, božič ali god ni lepšega darila, kakor je roman »Dva človeka«. Narodniki »Domovine« lahko dobe roman po nižani ceni, in sicer lepo v platno vezano knjigo po 30 Din (namesto 34 Din), a mehko vezano po 20 Din (namesto 24 Din). Naročite se z dopisnico, da vam založba pošlje polonico. Ko prispe denar, se knjiga takoj odpošlje.

* **Smrt v šentiljskem predoru.** Te dni se je pripetila v St. Ilju nesreča, ki je zahtevala življenje 53-letnega progovnega delavca Konrada Lešarja. Lešar je bil zaposlen pri popraviljanju proge v predoru. Ko je privozil avstrijski vlak, so se vsi delavci pravočasno umaknili. Lešar pa je bil prepočasn in ga je lokomotiva udarila in vrgla pod kolesa. Vlak ga je povozil do smrti.

* **Požar.** Nedavno zjutraj je kahal posestnik na velikih Vrheh Ivan Zaletel v kleti z lesenim stropom žganje. Zdajci pa se je strop vnel in iz kleti se je ogenj razširil tudi na hišo. Prihitali so sosedje in začeli gasiti, dokler ni prispela motorna brizgalna in ogenj kmalu pogasila.

* **Otrok v plamenih.** Na Zg. Ponikvi pri Veliki Pirešici se je dninarjeva hčerka Marija Arnškova preveč približala zakurjenemu štedilniku, zaradi česar se ji je vnela obleka. Domači so sicer hitro pogasili obleko, kljub temu pa je dobila deklica hude

opekline po vsem telesu. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico.

* **Strašna smrt pod bukvi.** V gozdu med St. Iljem in Lipjem se je pripetila grozna nesreča, katere žrtev je postal 34-letni delavec Anton Gril. Delavec je žagal veliko bukev. Pri padanju drevesa pa mu je pri umikanju spodrsnilo na mokri travi. Tedaj je težka bukev zgrmela na Grila, ki je obležal mrtev z zmečkanim prsnim košem in razbito glavo. Zapušča ženo in dva nepreiskrbljena otroka.

* **Smrt v gozdu.** Pred dnevi sta dninar in hlapec posestnice ge. Šribarjeve v Drešnji vasi pri Petrovčah podrla drevo. Ko sta nato žagala deblo, je odžagani del debela zdrknil po pobočju in zadel dninarja s tako silo po glavi, da mu je zdrobil lobanjo. Nesrečni dninar je na mestu izdihnil.

* **Požar pri Zalogu.** Pred dnevi zvečer je zgorel s slamo napolnjeni kozolec posestnika Jožeta Avseca v Zgornjem Kašlju. Okrog Zaloga je bila v zadnjem času že vrsta požarov, kar kaže na požigalca. Storit bi bilo treba vse, da se zločin odkrije, s čimer se bodo nehala vsa hudobna sumničenja.

* **Svinjska kuga v Slovenskih goricah.** Ze septembra se je pojavila v nekaterih krajih Slovenskih goric svinjska kuga, a ni trajala dolgo. Zdaj pa se je ponovno pojavila. Mnogi posestniki so že vse svinje pokopali. Ta svinjska bolezen se širi z bliskovito naglico. Posestnikom, kjer se kuga še ni pojavila, svetujemo, da pravočasno pokličejo živinozdravnika, ker se ta bolezen s cepljenjem odpravi.

* **Dalmatincem so letos oljke zelo slabo obrodile** in se že zdaj čuti pomanjkanje oljnega olja. Prejšnja leta so velike množine tega olja celo izvažali v tujino, kar bo pa letos nemogoče. Zaradi tega obstoji nevarnost, da bodo naši izvozniki izgubili svetovni trg.

* **Pozor pred lažnimi strokovnjaki za kmečke dolgove.** V mariborski okolici se pojavljajo ljudje, ki se izdajajo za strokovnjake v vprašanju kmečkih dolgov ter sprejemajo razna posredovanja, za katera se dajejo dobro plačati. Baje so v Mariboru tudi že zakotne pisarne, ki so jih taki ljudje osnovali, ki bi radi živeli na račun kmetov. Tem ljudem bi bilo treba posvečati več pozornosti.

Sven Elvestad:

V ZADNJEM TRENUTKU

Kriminalni roman

I.

Baronični diamanti

»Baronica Billejeva želi govoriti z vami.« je rekel predstojnik kriminalne policije detektivu Asbjörnu Kragu, ko je ta neko nedeljo zjutraj stopil v urad.

»Kaj pa hoče stara dama od mene?«

»Kakor veste, jo imenujejo diamantno vdovo.«

»Da, vem, da je strastna zbiralka draguljev.«

»Seveda, zadosti je premožna, da si lahko nabavi dragulj, kakršnega si zaželi,« je odvrnil predstojnik. »Njen mož, danski veleposestnik, ji je zapustil ogromno premoženje.«

»No, zdaj si že lahko mislim, za kaj gre,« je rekel Asbjörn Krag. »Gotovo se je kak nepovabljen gost zaljubil v njene diamante.«

»Tako je. Pred dvema dnevoma je bila pri njej izvršena tatvina.«

»Pred dvema dnevoma! Pa šele zdaj kliče policijo na pomoč? To je zelo čudno.«

»Da, res ni razumljivo, zakaj ni tatvine takoj javila. Baronica želi, da se tatvina ne raztrobi v javnost. Policija se mora po tem ravnati. Domnevam, da ima stara dama na sumu kakšno domačo osebo.«

»Kaj pa ji je bilo ukradeno?«

»Dve diamantni zaponki.«

»Nič drugega?«

»Saj je že to dovolj,« je vzkliknil predstojnik začuden. »Kaže, da ne veste, kako dragoceni zaponki sta to. Sama baronica ju ceni na 12.000 kron (predvojnih norveških kron).«

»Ali so domače in tuje trgovine z dragulji že obveščene o tej tatvini?«

»Seveda, takoj sem jih opozoril na morebitnega prodajalca ukradenih dragocenosti.«

»Ali tatovi niso imeli priložnosti, ukrasti še več draguljev?«

»Prav to je staro damo prestrašilo, da so tatovi odnesli le dva okraska, čeprav bi ji lahko vzeli vse.«

»Kako to?«

»Zaponki sta bili ukradeni iz močne skrinjice, ki ima ključavnico na črke. Ključavnico je nekdo gladko odprl, toda baronica Billejeva zatrjuje, da je vedela besedo, s katero se je dala ključavnica odkleniti le ona sama.«

»Koliko je vredna vsa njena zbirka draguljev?«

»Pri naših razmerah prav bajno vsoto — 600.000 do 800.000 kron.«

»Baronica je zdaj gotovo vse druge dragulje shranila na varnejši kraj?«

»Ne, to je smatrala za nepotrebno. Ključavnica skrinjice je nepoškodovana. Nihče je ni s silo odprl, temveč le z besedo, ki jo je bogve kako dognal. Zato je baronica besedo izpremenila. Sicer vam bo pa sama vse natančneje obrazložila, ko se boste pripeljali k njej. Baronica vas že pričakuje.«

»Lepo,« je dejal Krag in pogledal na uro. »Čez pol ure se vlak odpeže.«

Krag je zapustil urad. Ko je sedel v vlak, je študiral poročilo svojega predstojnika.

To poročilo je imelo več nejasnih strani. Kakor mu je predstojnik že povedal, je bila tatvina izvršena pred dvema dnevoma, v sredo 27. tega meseca, med sedmo in deveto uro zvečer. Baronica Billejeva jo je odkrila, ko je kakor po navadi pregledala svoja dragulje, preden je šla spat. Od strahu da se je skoro onesvestila in je komaj mogla še poklicati svojo družabnico gospodično Weissmannovo. Ko jo je prvi strah minil, se je začela obširna preiskava, ki jo je vodila baronica sama. Na lastno zahtevo je bila prva preiskana gospodična Weissmannova. Zaponk pa niso našli nikjer. Vse prostore so natančno pregledali, a je bilo vse iskanje zaman.

Med tem so se v večernih urah zgodile reči, ki so bile baronici mučne, da stara dama ni hotela tatvine prijaviti policiji. Nazadnje pa je to le storila.

Na železniški postaji v Bestumu je že čakal Kraga voz. Po kratki vožnji je voz obstal pred elegantno vilo baronice Billejeve. Vdova Tereza baronica plemenita Billejeva je štela okoli šestdeset let. Bila je še črna in živahna. Njeni lasje še niso izgubili prvotne črne barve.

»Ah, ste vendar prišli,« je rekla, ko je Krag vstopil. »Prav s tem vlakom sem vas pričakovala, zato sem poslala na postajo voz. Slišala sem, da ste spreten detektiv.«

Asbjörn Krag se je priklonil.

Stara dama mu je takoj tudi povedala, naj jo nagovarja z ekscelenco. Kdor se ni držal te njene zahteve, je baronica zelo ne-

* **Gradba železniške proge Varaždin—Koprivnica.** Dela na progi Varaždin—Koprivnica se dovršujejo. Prispelo je 55.000 železniških pragov. V kratkem pridejo tudi železniške tračnice. Pomladi bodo začeli progo polagati in bo to delo trajalo kake štiri mesece, tako da bo proga lahko izročena prometom ob koncu julija ali pa v začetku avgusta.

* **Usodna zamenjava bencina in petroleja.** Vagonarska kolonija v Danjkovi ulici v Mariboru bi bila kmalu postala pozorišče požara. Tam stanujoči Kolenc je poslal soseda Leopoldino po petrolej. Ko mu ga je prinesla, je tekočino vlił v svetiljko in prižgal. Tedaj pa je plamen buhnil iz svetiljke. Kolenc je ves prestrašen vrgel svetiljko na tla. Plameni so objeli njegovo ženo, ki je svetiljko vrgla na prosto. Pri tem je po nesreči obšla svoja otroka, 5-letnega Alfreda in 6-letno Lizo, ki sta dobila opekline po rokah in obrazu. Odpraviti so ju morali v bolnišnico. Kaže, da je dal trgovec sosedi Leopoldini po pomoti bencin namesto petroleja.

* **Smrtna nesreča očeta devetih otrok.** Nedavno popoldne je 56-letni dninar Pesjak Jože delal v gozdu v Ovčji jami v Liscah s hlapcem in oskrbnikom Hlapec in dninar sta drevesa razžagaval. Ker je drevo ležlo poševno preko hriba, se je prvi razžagani del zvalil na Pesjaka ter mu zdrobil prsni koš in strl lobanjo. Pesjak je bil na mestu mrtev. Pesjak je bil oče devetih nepreskrbljenih otrok. Naj počiva v miru!

* **Huda nesreča v gorah.** Iz Sel poročajo »Koroškemu Slovencu« o naslednji nesreči v gorah: Dva mlada fanta iz okolice Kranja sta 28. oktobra prekoračila državno mejo na gori Babi. Ker je nastalo veliko nemed skale. Plaz je odnesel 19-letnega Mirurje s snegom, sta fanta zašla in se znašla v plazju južnega snega, ki je držal v nižino med skale. Plaz je odnesel 19-letnega Miloša Nagliča, rojenega na pristavi, občina Križe pri Kranju. Njegov spremljevalec je o nesreči obvestil posestnika Hajnža, potem pa neznan kam izginil. Hudo poškodovanega Nagliča so odpemili v celovško bolnišnico, kjer je nekaj dni pozneje umrl. Kdo je bil njegov spremljevalec se še ne ve.

* **Mlin je zgorel.** Ponoči je zgorel veleposestniku Kunu v Razvanju domači mlin na

električni pogon. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

* **Vlak je razmesaril delavca.** V soboto ponoči je koprivniški osebni vlak blizu Zagreba do smrti povozil 24-letnega delavca Lovra Kosa. Vse kaže, da je fant sam kriv nesreče, ker je hodil po železniški progi in najbrž ni slišal vlaka. Pokojnik je bil doma iz Goričan.

* **Smrtna nesreča pri delu.** Pred dnevi se je ponesrečil elektromonter Avgust Noč na Jesenicah, ko je popravljajl drogove pri elektrovodu. Eden izmed drogov se je zvrnil nanj in mu prizadejal nekaj ran po glavi in precej hude notranje poškodbe. Noča so takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico, a je kljub najskrbnejši negi umrl za ranami.

* **Dva požara v okolici Ptuja.** Nedavno zgodaj zjutraj, ko je še vse spalo, je nastal požar v Spodnjih Jablanah pri posestniku in gostilničarju Jakobu Beraniču. Požar je upepeli gospodarstvo poslopje do tal z vsemi pridelki vred. Vaščani so požar omejili in ogenj pogasili. Drugi požar je bil v Apačah, občina Sv. Lovrenc na Dravskem polju, pri posestnici Katarini Vukovi, kateri sta zgoreli skedenj in zraven stoječa stiskalnica.

* **Pomotno je segel po lizolu.** Iz Puštala pri Skofji Loki so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 22-letnega kočarjevega sina Antona Bogataja, ki si je doma zaželel okrepitevine pijače, pa je segel na polico in napravil nekaj naglih požirkov iz steklenice z lizolom. V bolnišnici so mu izprali želodec in je samo sreča, da ni bilo hujših zadržec.

* **Strelna v kapelo.** Pri nedavni nevihti, ki je zajela del Slovenskih goric, je strelna udarila v kapelo v Zgornji Voličini, last Štuberja Janeza in Marije. Strelna je razbila glavna vrata, poškodovala Marijin kip in uničila razne podobe.

* **Pri padcu z brvi si je zlomila tilnik.** Ko je dninarica Marija Tanjškova od Sv. Lovrenca pod Prožinom gnala v nedeljo dopoldne kože na pašo in šla čez neko brv, jo je ena izmed koz sunila. Tanjškova je padla z brvi v potok in si zlomila tilnik. Ponesrečenko so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Smrten padelec na tračnico.** Ko so v nedeljo dopoldne premikali na postaji v Što-

rah tovorni vlak, je zavirač Ivanovič iz Maribora sklopil dva vagona. Pri tem pa mu je spodrsnilo. Padel je tako nesrečno, da je zadel z glavo na rob tračnice, pri čemer mu je počila senčnica. Nesrečnik je na mestu izdihnil.

* **Popil je pol litra slivovke, nato pa se je obesil.** V Centibskih goricah so našli pred hišo obešenega 44-letnega posestnika Jurija Zadravca. Preden se je obesil, je popil pol litra slivovke. Kaj je Zadravca gnalo v smrt ni znano.

* **Otrok je zažgal skedenj.** Nedavno dopoldne je na Veliki Cikavi pri Novem mestu nastal na skednju posestnice Uršule Kastelčeve požar, ki je ogražal precejšen del vasi. Zažgal je 5-letni sinček neke delavke, ki pri Kastelčevi stanuje. Skedenj in kozolec so kaj hitro objeli plameni in ko je priteklo nekaj ljudi gasiti, je bilo že prepozno. Na pomoč prihiteli gasilci iz Smolenje vasi so se omejili le na reševanje drugih zgradb, izmed katerih je večina krita še s slamo. Posestnica trpi precejšnjo škodo, ki dosti presega zavarovalnino.

* **Dve žrtvi ob meji.** Na meji v bližini Vučjega kamna je prišlo do žalostnega dogodka. Obmejna straža je tik ob meji opazila dva neznanca, ki sta zašla in nameravala, kakor vse kaže, preiti čez mejo v Bolgarijo. Ker se na poziv nista ustavila, je straža po predpisih streljala. Oba sta bila zadeta in sta čez nekaj trenutkov nato izdihnila. Izkazalo se je, da sta bila to 27-letni Viktor Kolec iz Kranja in 29-letni Alojzij Perdan iz neke vasi v kranjski okolici. Sodna komisija je uvedla preiskavo. Pri obeh so našli pravilne listine in po 400 Din.

* **Življenje si je vzel.** Nedavno so našli na drevesu v Lokah obešenega Zagarja Ludvika, sina posestnika iz Retja. Kaj je pogrnalo mladega Zagarja v smrt, ni znano.

Blasnikova Velika Pratika za leto 1937.

je zopet izšla. Ta naš ljudski koledar je med Slovenci najbolj priljubljen in domač. Celu naši izseljenci ga radi naročajo, ker jih spominja na domovino in mlada leta. Cena enemu izvodu je 5 Din. Dobi se v tiskarni J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Brez št. 10-12 in v trgovinah.

milostno ravnala z njim. Detektiv ni imel vzroka, da bi jo žalil, zato je rekel:

»Prosim eksclenco, da mi obrazloži vse okolnosti tatvine, potem pa bomo že videli, kaj se da storiti.«

»Ali ne bi hoteli prej videti skrinjice za dragulje?« je menila.

»Da, hvala, čeprav se za to še ne mudi. V tej zadevi so druge okoliščine, ki me predvsem zanimajo.«

»Pojdite z menoj, gospod, da vam pokažem skrinjico.«

Baronica je ponosno vzravnanla šla naprej v sosedni prostor, ki je bil opremljen kot nekaka knjižnica, odnosno pisalna soba.

Absjörn Krag je takoj videl, da je bila ena izmed sten pokrita z velikimi umetniškimi slikami.

Baronica je eno izmed slik odmaknila in na steni so se pokazala železna vrataca.

»Skrinjica za dragulje je torej v steni?« je vprašal Krag.

»Da, kakor vidite. Železna vrataca imajo čisto navadno ključavnico s preprostim ključem.«

Baronica je odprla železna vrataca in pokazala detektivu omarico za dragulje, vzdano v vdolbini. Bila je precej trdno izdelana škatala, okoli trideset centimetrov visoka in široka.

»Iz jekla,« je dejala eksclenca. »Oglejte si ključavnico na črke Če jo vravnate na določeno besedo, lahko odrinete zapah in skrinjica se odpre.«

Baronica je postavila ključavnico na besedo in odprla omarico, katere vsebina je Asbjörna Kraga v prvem trenutku kar oslepila. Še nikdar ni bil videl tako obilne in

lepe zbirke draguljev. V zbirki so bili skoro vodeno čisti diamanti, pa tudi safirji, rubini, topazi in drugi dragoceni kamni, vdelani v zapestnice, prstane, ogrlice, igle in vsakovrstne druge okraske. Posebno dragocen je bil diamantni vlasni obroček.

Krag je natančno pregledal skrinjico, a ni mogel odkriti ničesar pomembnega. Skrinjica je bila solidno izdelana in na njej ni bilo nikakih poškodb, ki bi kazale na to, da jo je vlomilec izkušal razbiti.

»Zdaj bom vstavila drugo besedo,« je dejala baronica in zaprla skrinjico. »Ta shramba je po mojem mišljenju najvarnejša za moje dragulje.«

»Brez dvoma,« je menil Krag, »saj je ne more odpreti nihče, kdor ne pozna ključne besede. Ker pa se je izkazalo, da jo je tat kljub temu odprl, bi bilo morda le priporočljivo, da shranite škatalo v jekleni omari kakšne banke.«

Baronica je zaklenila železna vrataca vdolbine v steno in odgovorila:

»Dragi gospod, ali ne razumete, da čutim pri gledanju svojih posebnih in dragocenih okrasov enako veselje, kakršno uživa umetnik pri opazovanju posebnih umetnin? Kaj bi imela od tega, če bi ležali okraske v kakšni jekleni omari? Sicer pa so v tej betonski steni prav tako varno shranjeni, kakor bi bili v jekleni omari banke.«

»Že, že,« je odvrnil Krag, »a banka je le nekaj drugega. Vlomilec ima v njene shrambe težavnejši dostop kakor v zasebno hišo.«

Baronica Billejeva je prosila detektiva, naj sede. Sama je sedla za elegantno pisalno mizo in prekrižala roke očitno v pričakovanju vprašanj, ki jih bi stavil detektiv.

»Kako dolgo že imate to omarico za dragulje?« je vprašal Krag.

»Približno dva meseca,« je odgovorila.

»Ne dalje? Kdo pa jo je izdelal?«

Baronica je imenovala znano tvrdko iz Osa, ki si jo je detektiv zapisal.

»Kje pa ste prej shranjevali okraske?«

»V navadni, preprosti skrinjici, ki sem jo prav tako shranjevala v stenski vdolbini. Do poizkusa vloma pred tremi meseci nisem mislila na to, da bi bila taka jeklena omarička potrebna.«

»Tako. Torej je bil že prej enkrat poizkušen vlom?«

»Da!«

Baronica je pozvonila in takoj nato je stopila nova oseba na pozorišče.

II.

Družabnica

Nova oseba je bila ženska srednjih let z izrazitimi potezami. Držala se je odlično in strogo.

Asbjörn Krag je takoj vedel, da ima pred seboj družabnico gospodično Weissmannovo. Vstal je, da bi jo pozdravil. Baronica mu jo je predstavila.

»Moja družabnica,« je rekla, »vam bo natančneje opisala prvi poizkus tatvine in potem tatvino samo. Gospodična Weissmannova se zmerom zadržuje v moji bližini.«

»Prva tatvina,« je dejala družabnica, »je bila poizkušena nekega petka ponoči pred kakšnimi tremi meseci.«

»V tej hiši?« je vprašal Krag.

»Da,« je odvrnila Weissmannova, »in v tej sobi.«

* **Huda ura nad Ptujskim poljem.** Te dni popoldne se je nebo nad Ptujskim poljem zelo stemnilo, nastal je vihar in vtila se je silna ploha. Kmalu se je vsula tudi toča, ki je pobelila vse travnike in polja. Napravila pa ni nobene škode, ker so že vsi pridelki pod streho.

* **Morilec se udeleže blaznega.** V mariborski jetnišnici imajo sitnosti s pobežnim morilcem Karlom Šternom, ki je začel naenkrat noret. Nekaj časa je popolnoma odklanjal vsako hrano in se vedel tudi drugače zmeden. Zdravniki, ki so ga preiskali, pa so izjavili, da se Štern samo udeleže blaznega, da bi se rešil kazni.

* **Na smrt obsojeni pobegnili.** Iz zaporov v Negotinu je pobegnil Gjoergje Stojanović, ki je bil pred okrožnim sodiščem obsojen na smrt. Zaprt je bil s štirimi drugimi jetniki in stražila sta jih dva orožnika, ki sta pa ponoči zaspala. Stojanović je imel sicer okove na nogah, pa je kljub temu lahko ušel.

* **Silobran s smrtnim izidom.** Pri št. Lenartu poleg Koblja nad Oplotnico sta bila na božji poti sedemnajstletna Ramšak Janez in Obrovnik France iz Božjega. Že precej po maši je Ramšak, ki je bil znan pretepač, zalezoval Obrovnika. Na potu proti domu je Ramšak z nožem v roki pričakal Obrovnika in ga napadel. Prijel ga je za suknjič in prsih z besedami: »Zdaj te zakoljem« in zamahnil na Obrovnika, ki se je sklonil na stran, odprl svoj nož in zabodel napadalca v prsa. Prerezal mu je rebro in zadel Ramšaka naravnost v srce. Napadalec je napravil še tri korake, padel na tla in izdihnil. Obrovnik je zbežal preko njiv domov, nato pa je šel v Oplotnico in se sam prijavil orožnikom, ki so ga odvedli v konjiške sodne zapore. Ramšaka označujejo kot človeka divje pretepaške narave, ki je že v ljudski šoli z nožem grozil učitelju, pozneje pa večkrat šel celo nad svojo mater in sploh prizadeval roditeljem hude skrbi.

* **Iz zaporov v zapor.** 21-letni izseljenec Karel Mramor z Istre je bil šele pred kratkim izpuščen iz zaporov ljubljanskega sodišča, in sicer zaradi tatvin in sleparstev. Mož je pa kmalu spet zagrešil več kaznivih dejanj. Mramorja so zdaj znova aretirali na Ježici ter ga odvedli v zapor.

* **Sinčka je zadušila s prstjo.** Kakor smo že poročali, je delavka Antonija Pirševa iz

Lušček vasi umorila svoje nezakonsko dete in ga zakopala za svojo hišo. Pirševa je pred tem časom stanovala pri sestri v Luščki vasi. V usodnem času pa se je preselila v Čretnik k neki ženski, kjer je otroka porodila in ga nato zakopala. Ko so orožniki zadevo odkrili, je porod sicer po daljšem oklevanju priznala, tajila pa je, da bi bila otroka živega zakopala. Raztelesenje trupelca pa je pokazalo, da je fantek prišel na svet živ in je bil izredno močno razvit. V ustih je imel natlačeno polno prsti. Dognano je, da je Pirševa otroka najprej zadušila in ga šele nato zakopala za hišo.

* **Zaradi svakovih tisočakov.** Pred malim senatom v Mariboru se je zagovarjal star grešnik Franc Marat, upokojeni narednik, ki je že pred leti občutno oškodoval občino z utajami, ki jih je izvršil kot inkasant mestnega električnega podjetja. Zdaj je prišel pred sodnike zaradi silno premeteno izvedene prevare, s katero je izpeljal svoje mu svaku pet tisočakov iz žepa. Marat je vedel, da ima njegov svak Josip Horvat, posestnik v Škokah, precej denarja pod palcem, da ga pa kljub sorodstvu njemu ne da. Zaradi tega je začel nagovarjati nekega Ivana Pulka, da mu lahko oskrbi lep zaslužek pri okrajnem glavarstvu. Pulko da bi namreč lahko izdeloval nosilnice za ranjence, ki jih namerava sresko načelstvo naročiti v velikem številu, da bi jih imelo za primer vojne v zalogi. Marat se je ponudil, da mu bo s svojimi zvezami pripomogel do naročila, da pa mora Pulko založiti pri sreskem načelstvu znesek 5000 Din. Pulko je siromak in denarja ni imel, pač pa sta si bila dobra prijatelja s posestnikom Horvatom in Marat je pregovoril Pulka, naj zaprosi Horvata za posojilo. Horvat je šel prijatelju res na roko. Ker pa ni imel gotovine, mu je izročil na 6000 Din glasečo se hranilno knjižico. Marat je vedel potem najti pota, da se je hranilna knjižica izpremenila v pet tisočakov, ki jih je spravil sam v žep. Pulku je dejal, da jih je zanesel na sresko načelstvo za jamčevino. Potem pa je še ponaredil potrdilo, v katerem Pulko izjavlja da je prejel od Marata 5000 Din. Pulko je dolgo čakal na naročilo za izdelovanje nosilnic. Ko pa je ugotovil, da ga je Marat grdo prevaril ter ga uporabil samo za orodje, da je prišel do svakovih ti-

Odpravite zobni kamen!
Rešite se skrbi!
Vsako jutro —
vsak večer
vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

sočakov, je zadevo prijavil. Marat pa je že med tem ves denar zapravil. Obsodili so ga na eno leto in dva meseca robije in na tri leta izgube državljskih pravic.

* **Aretacija pustolovca.** Ljubljanska policija je prišla nekega okoli 30 let starega moža, o katerem so dosedaj mogli ugotoviti, da se piše Polić in da je doma iz Cavtata pri Dubrovniku. Možak se je vozil z vlakom sem in tja po božjem svetu in je imel vedno dovolj denarja. Tudi pri aretaciji je bila njegova mošnja rejena. Imela pa je pri sebi več legitimaciji in listin, ki se vse glasi na druga imena. Policija sumi, da ima opravka z mednarodnim pustolovcem.

* **Ponarejeni kovanci.** Že v oktobru so se pojavili v Ptujju ponarejeni kovanci po 50 Din. Te dni pa je pošta Ptuj spet zaplenila ponarejen novc za 50 Din, ki ga je hotela neka stranka vplačati na blagajniški linici. Stranko in kovanec je poštna uprava izročila orožnikom. Kaže, da se je nekje v tem

mi bližnje okoliščine natančneje opišete.

»Zakaj niste o tem obvestili policije?« je vprašal Krag.
Baronica je odgovorila:
»Meni je bila vsa ta sitnosts policijo neprijetna. Ker ni bilo nič ukradeno, je bilo naposled tako nepotrebno. Nabavila sem si le jekleno omarico s ključavnico na črke. Te ne more nihče odpreti in tudi ne odnesti iz shrambe z betonskem zidu. Naročila pa sem to omarico na nasvet svoje družabnice.«
Gospodična Weissmannova je prikimala.
»Res je,« je rekla. »Spomnila sem se, da so take jeklene skrinjice rabili v Münchenu, kjer sem živela kot otrok, pa sem po poizkusu vloma svetovala ekscelenci, da si jo nabavi. Omarica je bila takoj naročena. Mislim, da sem prav storila.«

»Gotovo,« je menil Krag. »Zdaj bi pa rad še vedel kaj o tatvini, izvršeni v sredo. Kako pa veste, da je bila izvršena med sedmo in deveto uro zvečer?«

»To je čisto jasno,« je vzkliknila baronica. »Ob sedmih sem še položila v omarico zapestnico, ki sem jo imela na roki pri obisku. Spominjam se dobro, da sem takrat še videla obe zaponki. Potem sem postavila ključavnico na črke in zaklenila tudi železna vrata. Ob devetih, preden sem šla spat, sem šla še enkrat gledat dragulje in sem v svoje največje presenečenje odkrila, da obeh zaponk ni več.«
»Kje ste bili v času med sedmo in deveto uro?«
»Na izprehod sem se peljala,« je odvrnila baronica.
»Kdo pa je bil tedaj v vili?«
»Moja družabnica, moja nečakinja in služinčad. Nobeden izmed njih ni opazil ničesar sumljivega. Povedati vam moram še, da zaupam gospodični Weissmannovi kakor sami sebi.«

Krag se je priklonil.
»A vaša nečakinja?« je vprašal skoro v zadregi.
Pričakoval je, da bo stara dama ogorčeno protestirala, a v njegovo začudenje je rekla:
»No, zdaj smo pri jedru vse zadeve. Moja nečakinja igra pri tem nekoliko skrivnostno vlogo. Oblečena v kostum je zapustila vilo nekaj minut pred osmo uro. Vrnila se je domov skoro hkratu z menoj in je rekla, da je obiskala neko znanko v bližini. Pozneje sem pa izvedela, da sploh ni bila tam.«

»Kje pa se je mudila?« je vprašal zmeden detektiv.
»Tega noče povedati. Trdovratno se brani dati kakšno pojasnilo.«
»To je zelo sumljivo,« se je vmešala v pogovor gospodična Weissmannova. »Kaj ne mislite tudi vi tako, gospod?«
»S tem pa menda nečete reči, da bi mogla imeti mlada dama kakšno zvezo s tatvino?« jo je prekinil detektiv.

»Ne, ne,« je hitro potrdila družabnica. »Le njeno obnašanje se nam vidi tako čudno. Priznati morate, da je naposled le čudno, če nam noče povedati, kje se je tisti večer zadrževala med osmo in deveto uro.«

»No, seveda,« je odvrnil Krag. »Imela je lahko razne vzroke.«

»Da, tudi jaz mislim tako,« je pripomnila baronica Billejeva. »Gotovo nima moja draga nečakinja niti najmanjše zveze s tatvino. Vendar je tudi resnica, da je bila v času med sedmo in osmo uro sama v tem prostoru in da se ji je potem ob osmih zelo mudilo proč.«

Asbjörn Kragu je postalo jasno, da hočeta baronica in družabnica kljub izmikajočim se besedam videti nekako zvezo med tatvino z zvonk in skrivnostnim izprehodom nečakinje.
»Mogoče je,« je nadaljevala baronica, »da je moja nečakinja videla tatu in da ve zanj.«
»Zdaj pa bi ga policiji ne izdala rada,« je menil Krag.

»Tako mislimo.«
»Če je vaša domneva pravilna,« je dejal Krag, »potem gre za moškega, ki ga ima vaša nečakinja zelo rada.«

»Seveda.«
»Ali imata dami koga na sumu?«

Baronica in družabnica sta se spogledali. Krag pa je nato takoj rekel:

»Dovolite mi pripombo, da sem navezan le na vaše izjave, zato prosim za polno odkritost. Če mi kaj zamolčite, ne morem nadaljevati preiskave.«

Billejeva je malo pomislila, preden je odgovorila:

»Prav za prav sta dva, s katerima je v zvezi, odnosno pravilneje dva, ki držita z njo. Kakor sem že omenila, ima moja nečakinja

okolju spet pojavila delavnica za ponarejanje srebrnikov. Občinstvo se opozarja, naj bo pri sprejemanju kovancev previdno in da osebe s ponarejenimi prijavi oblastvom.

* **Sodba radi Kerestince** Dne 13. t. m. je bila razglašena sodba pred zagrebškim okrožnim sodiščem v zadevi znanega napada na Kerestincu. V svrhu vzdrževanja reda in miru je zagrebška policija storila vse potrebne ukrepe. Sodbo je razglasil senatni predsednik dr. Katič. Od 29 obtožencev so bili spoznani za krive Maks Miholič, ki je bil obsojen na šest mesecev strogega zapora, Jurij Horvat na šest mesecev strogega zapora, Stefan Navijalič na tri mesece strogega zapora, Friderik Tomaško na tri mesece in Maks Klemenčič na dva meseca strogega zapora. Vsem obtožencem se je vračunal preiskovalni zapor, tako da so bili izpuščeni na prosto. 24 ostalih obtožencev je bilo radi pomanjkanja dokazov oproščenih. Državni pravdnik je prijavil revizijo zaradi prenizke odmere kazni, branitelji pa pritožbo zaradi previsoke kazni.

* **Za napad na občinskega tajnika tri mesece zapora.** Ob koncu septembra je prišel 29-letni Ludvik Perkovič, najemnik v Drbetincih, v občinski urad v Drbetincih in zahteval od občinskega tajnika Franca Vojska, da mu izstavi ubožno spričevalo, ki ga potrebuje v neki pravdi pri sreskem sodišču v Ptuju. Vojsk mu je odgovoril, da ne more ugoditi njegovi prošnji in da naj se obrne na župana. Ker Vojsk ni mogel ugoditi njegovi prošnji brez županovega dovoljenja, je gojil Perkovič nasproti njemu sovraštvo. Ta prilika se mu je nudila 1. oktobra v gostilni Rudolfa Rola v Vitomerjih, kjer je našel Vojska kot gosta. Ko sta se v pozni noči oddaljila od gostilne, je Perkovič nenadno skočil proti Vojsku in ga hotel podreti na tla. Perkovič je držal v roki odprt nož in zakričal proti svojemu nasprotniku: »Odstopi, zdaj bova obračunal«. Vojsk je komaj v zadnjem trenutku odskočil, sicer bi ga bil zabodel v prsa. Vojsk je nato pobegnil v gozd in se skril. Perkovič je še čakal dve uri z namenom, da Vojska ponovno napade. Za to dejanje se je Perkovič zagovarjal pred sreskim sodiščem v Ptuju. Svoje dejanje je delno priznal in se zagovarjal na pijanost. Obsojen je bil na tri

mesece zapora in povračilo stroškov kazenskega postopanja.

* **Vlom. V stanovanje posestnika Soka v Andrejih,** je vlomil neznanec, ko so bili domači na delu, in odnesel nekaj oblek in novih čevljev. Takoj obveščeni orožniki so šli na zasledovanje in pri Čagoni zalotili nekega delavca brez stalnega bivališča v trenutku, ko je ukradene reči prodajal. Orožniki so tatu spravili v sodne zapore.

* **Oproščen.** Pred novomeškim velikim senatom je bil oproščen 27-letni Janez Gredenc iz Dolža, ki je bil osumljen, da je izvršil roparski napad na Janeza Zelingerja iz Dolža.

* **Ubijska Miheja Habiha obsojena.** Te dni je celovško deželno sodišče razpravljalo o smrti Miheja Habiha, posestnikovega sina in člana hodiškega društva »Zvezde«. Zaradi uboja sta bila obtožena 25-letni Avgust Media iz Pinje vasi in 25-letni Maks Allesch s Suhe pri Skofcihah. Obtožnica navaja, da so se 13. septembra Mihej Habiha in nekateri njegovi tovariši vračali s pevske prireditve v Dobu in se mimo grede ustavili v Bürgerjevi gostilni v Skofcihah. V tej gostilni sta se Media in Habiha nekaj sprla. Zunaj na cesti sta Media in Allesch Habiha tako pretepla, da mu je počila lobanja na desnem sencu. K obravnavi so bili pozvani spremljevalci pokojnega Habiha, njegova sestra in posestnik Jäger iz Plešerke, ki je kot prvi našel hudo ranjenega Habiha na cesti. Obtoženi Media se je zagovarjal s silobranom in zatrjeval, da je tudi Habiha njega trikrat udaril. Drugi obtoženec pa je trdil, da ga je Media klical na pomoč, a da je potem, ko je videl, kako se Media in Habiha ruvata na cesti, takoj zavil v nasprotno smer. Habihovali tovariši so pod prisego izpovedali, da so pred gostilno slišali, kako ga je Media zmerjal s psovko »čušč« in kako je potem na cesti Habiha napadel s kolom. Habiha je kol prestregel in oba sta padla v jarek. Media je Allescha klical na pomoč in, čeprav ga prej nihče ni videl ne v gostilni ne na cesti, se je Allesch takoj pojavil. Media je posvetil z električno svetilko, Allesch pa je Habiha udaril. Hudo ranjenega Habiha so odnesli domov in pred smrtjo je nekemu tovarišu kratko opisal napad in imenoval napadalca. Orožniki v Ribnici so ocenili zaslišane Habihovali tovariše kot trezne in zanesljive fante. Dr-

žavni pravdnik je vztrajal pri obtožbi ter naglasil, da je dejanje za obtoženca posebno obremenilno zaradi tega, ker ovira v deželi sožitje med Nemci in Slovenci. Zagovornik je Medio zagovarjal s silobranom, o Alleschu pa je trdil, da pri napadu sploh ni bil dejansko udeležen. Priče so bile po njegovem mnenju pristranske. Obsojena sta bila Media na dve leti, Allesch, ki je bil za slične delikte že večkrat kaznovan, pa na tri leta težkega in poostregega zapora.

* **Očeta je ubil s sekiro.** Pred malim senatom celjskega okrožnega sodišča se je zagovarjal 22 letni posestnikov sin Stojnšek Vincenc iz Vodul pri Zetalah, ker je oktobra letos s sekiro ubil svojega očeta Stojnška Antona. Usodnega dne je obdolženec oral na njivi svojih staršev s sosedom Andrejem Rampretom. Nato sta šla v gozd po drva. Ko sta se vračala z naloženim vozom mimo domače hiše proti hiši sosedu Rampreta, se je med domačimi vrati nenkrat oglašil obdolženec oče Stojnšek Anton, ki je začel zmerjati sina s smrkavcem in mu očitati, da dolgo boji okrog. Sin je takoj videl, da je oče nekoliko vinjen, zaradi česar mu ni tudi ničesar odgovoril, temveč šel poleg voza dalje. Ko sta na prišla do Rampretove hiše, se je spet pojavil za njima Stojnškov oče, ki je začel groziti, da bo vse potolkel, če se ne bo delalo po njegovi volji. Naposled je prišlo med očetom in sinom do obračunavanja, oče je zagrabil motko, zamahnil z njo proti sinu, ki je pa še pravčasno zbežal proti hlevu. Ker ga je oče še vedno nadlegoval, je sin zagrabil za sekiro ter udaril z ostrino očeta po vratu, hoteč ga udariti po hrbtu, ne da bi premislil, ali ga bo zadel z ostrino ali na s topim delom. Nato je sin pobegnil v bližni gozd, oče pa tekkel za njim še kakih 10 korakov. Iz izpovedb domačih kakor drugih prič je razvidno, da so se doma zelo dobro razumeli in da sta bila tudi obdolženec in pokojni oče v dobrih razmerah, kadar je bil oče trezen. Če je bil pa oče vinjen, so se ga vsi bali in so morali pred njim bežati. Stojnšek Vincenc je bil obsojen na dve leti robitve in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

* **Taščo je hotel zastripiti.** Posestnik Sever v Veržeju je hotel zastripiti svojo taščo s tem, da ji je dal arzenika v kavo. Ta-

zelo težaven značaj, in ker mi je pri srcu, da se ime našega starega rodu ne poniža z neprimernimi zvezami, sem glede na bodočo možnost nečakinje storila potrebne ukrepe.

»Ekscelenca je z drugimi besedami izbrala zanj moža.«

»Da, tako rekoč.«

»In gospodična vaše izbire ni odobrila?«

»Seveda ne, ker je, kakor sem že rekla zelo samovoljna deklica.«

»Ali ljubi drugega?«

»Hm, kaj je ljubezen, gospod?« je menila rejena stara dama. »Mladostna zabloda, ki se tako hitro menjuje kakor letni časi. Tudi jaz sem bila zaljubljena...«

Krag se je priklonil.

»... Pa ne morda v svojega moža... Zadržati je tega. Povedala sem svoji nečakinji, da bo moje premoženje podedovala samo pod izvestnimi pogoji.«

»In kakšni so pogoji?«

»Eden izmed pogojev je, da bo moje lepo zbirko draguljev, ki ji jo bom med drugim zapustila, obdržala in jo še večala.«

»S tem pogojem je bila seveda zadovoljna.«

»Da.«

»A drugi pogoj?«

»Da se stanu primerno omoži.«

»Aha, na tem mestu torej žuli čevolj.«

Baronica je zgrbančila čelo.

»Da,« je odgovorila, »tak je položaj, ki ste ga vi blagovoliili označiti z ljudskim izrazom.«

»Ali smem vprašati, koga je ekscelenca blagovolila izbrati gospodični za moža?«

»Je to mlad angleški državnik Biley, po rodu iz ugledne družine, ki sva ga moja nečakinja in jaz spoznali v Emsu. Je zelo pri-

jeten mož, eleganten in lep... Dekle pa čisto gotovo ljubi drugega.«

»Koga, če smem vprašati?«

»Da, da, samo če bi ona to hotela povedati. Vprašala sem jo, ali je to mož iz naših vrst. Ne,« je odgovorila. Potem sem jo vprašala, ali je dotični glede družabnega položaja daleč od nje. Zdaj pa si predstavljajte presenečenje, ko je vprašanje potrdila. Lahko si mislim, kakšen mož je to, zakaj ob neki priložnosti, ko sva o tem govorili, mi je rekla: »Draga teta, omožila se bom samo z moškim, ki ga ljubim, pa če bi bil tudi le čevljar. Drugače se sploh ne poročim. Prosim vas, ali se vam zdi možno, da bi se baronica omožila s čevljarskim pomočnikom. Ljuba gospodična Weissmannova, prinesite mi kapljice...«

Asbjörn Krag je pri tem prizoru komaj premagal smeh.

»Ostane mi pa še zmerom uganka,« je rekel, kakšna zveza naj bi bila med temi možitvenimi načrti in tatvino draguljev.«

Baronica Billejeva ga je ostro pogledala.

»Ali vam ni jasno,« je rekla, »da bi tak čevljar lahko vzel diamantni zaponki, vredni lep denar?«

»Vendar pa doslej še ni najmanjše podlage za tako sumničenje.«

Zdaj se je vmešala v pogovor tudi družabnica:

»Saj smo vam že povedali, kako se je zgodilo,« je rekla. Ob sedmih je šla ekscelenca na izprehod, med sedmo in osmo uro je bila mlada dama v tej sobi, v kateri so dragulji. Prosila je, naj bi jo pustili samo. Ko je nekaj minut pred osmo šla ven, se ji je očitno zelo mudilo in tudi tako zmedena je bila. Tedaj naj bi bila obiskala soprogo konzulja Herba. Ta pa

je potem povedala, da milostljiva gospodična tistega večera sploh ni bila pri njej. Ko smo mlado damo na to nesoglasje opozorili, je priznala, da je govorila neresnično.«

Tako je razlagala družabnica in pristavila:

»Po mojem mišljenju je iz tega razvidno, da obstoji izvestna zveza med čudnim obnašanjem gospodične in tatvino diamantnih zaponk.«

Asbjörn Krag je nekaj časa resno premišljeval.

»Ali smem staviti še nekaj vprašanj, preden začnem preiskavo?« je rekel potem.

Baronica je priklimala in Krag je nadaljeval:

»Kako se piše skrivnostni ljubimec mlade dame?«

»Tega ne ve nihče,« sta vzkliknili obe ženski hkratu. »Nihče niti najmanj ne slutiti, kdo bi mogel to biti. Ona o vsem tem skrivnostno molči. Samo to je priznala, da ljubi nekega drugega, ne Bileyja.«

»In katera je bila beseda?« je dalje vprašal.

»Beseda?«

»No, beseda za omarično ključavnico na dan tatvine.«

»John,« je rekla stara dama in zardela.

Asbjörn Krag je opazil baroničino zmedo.

»Ali je to morda ime pokojnega soproga?«

»Ne,« je odgovorila baronica in barva njenega obraza je postala še temneje rdeča. »To je ime mojega prvega mladostnega prijatelja — moža, ki se z njim nisem smela omožiti.«

»Morda zaradi tega, ker je bil v družabnem pogledu globoko pod ekscelenco,« je pristavil Krag in se nasmehnil.

(Dalje)

šča je popila že dve tretjini kave iz politrškega lonca, ko je opazila na dnu arzenik, ki ga je pokazala svojemu možu. Mož je kavo z arzenikom nesel na občno, ki je poklicala orožnike. Sever pa se je med tem že javil na sodišču v Ljutomeru.

* **Smrt v vodnjaku.** Pri Sv. Juriju ob Pecnici so našli v vodnjaku mrtvo 42-letno posestnico Alojzijo Stefeličevu. Ker je bila zadnje dni zelo potrta, menijo, da je izvršila samomor.

* **13-leten tat koles.** V Rušah so bili zadnje dni kolesarji v neprestanem strahu, saj je bilo v teku dveh tednov ukradenih na vasi kar pet koles, tat pa je po vsaki tatvini izginil, kakor da se je vdrl v tla. Orožniki so se zelo trudili, da so prišli tatu na sled, v svoje največje začudenje pa so ga odkrili v osebi 13-letnega šolarja. Fantek je tatvine takoj priznal in pokazal skladišče, v katerem je hranil vseh pet koles.

* **Vlom v Moškanjcih.** Nedavno noč je bilo vlomljeno v trgovino g. Ludvika Vernika v Moškanjcih, občina Sv. Marjeta niže Ptujja. Vlomilci so nasilno odprli železni ročlo na vhodnih vratih in nato vse blago, po večini manufakturno, naložili na avto in brez sledu izginili. Sumi se, da so vlom izvršili cigani. Med drugim so vlomilci odnesli za 6.500 Din raznih puloverjev, za 2.700 Din tiskanega blaga, za 1040 Din cajga, za 1110 Din sirove svile, za 1680 Din moškega cajga, za 1350 Din moškega sukna, za 5000 Din robcev in nekaj drugih predmetov. Vrednost vsega plena znaša okoli 40.000 Din. Poizvedbe za vlomilce so ostale doslej brez uspeha.

* **Ni vlomil v Begunjah.** Nedavno smo poročali, da je uprava jetnišnice v Ljubljani pogojno odpustila iz zaporov 20-letnega Alojza Zakrajška, delavca iz Ravnika. Vest, da se je potem Alojzij Zakrajšek spet od doma vrnil v Ljubljano in poiskal svojega starejšega brata Jožeta, pa ni resnična, kakor so nam sporočili. Prav tako nista brata izvršila vloma v Medenovo trgovino v Begunjah in se tudi ne vrši preiskava proti njima.

PREKMURSKI GLASNIK

Dva primera nalezljivega vnetja hrbtenjače v Prekmurju

V sosednji Avstriji in najbrž tudi v Madžarski se je pojavila huda bolezen: nalezljivo vnetje hrbtenjače. Bolezen nastopi s precejšnjo vročino in z bolečinami v hrbtu, a tudi v mišicah. Včasih se pridružita še bljuvanje in driska. Pojavijo se krči, škripanje z zobmi in močno potenje. Ti znaki trajajo približno 48 ur. Nato nastopi otrpnenje mišic v različnih udih. Bolnik ne more gibati okončin in glave. Mišice so ohlapne in postanejo slabe.

Bolezen napada po večini otroke od enega do treh let. Tudi pri starejših otrocih se včasih pojavi. Bolezen zapušča večkrat posledice v obliki otrplih udov za vse življenje. Mnogo bolnikov umre samo zaradi vročine.

Kakor poročajo, se je bolezen prenesla čez mejo v Jugoslavijo. V Prekmurju sta bila doslej ugotovljena dva primera otroškega otrpnenja hrbtenjače, čeprav se je vse potrebno ukrenilo, da bi se bolezen ne prenesla k nam. Prebivalstvo se opozarja, da vsak pojav boleznih ali suma takoj javi pristojnemu zdravstvenemu oblastvu.

* **Smrt slovenskega inženjerja v valovih Uca.** Pri gradnji unske proge v odseku pri Ripcu, kjer gradi progo ljubljansko podjetje inž. Dukića, se je pripetila huda nesreča, pri kateri je izgubil življenje med drugimi tudi 26letni inž. Mirko Rohlič, doma iz Dolnje Lendave. Iz unskega pristajališča pri Ripcu

Za jesen in zimo!

Kvaliteta odločuje

pri nakupu naših površnikov. Vsak površnik ima svojo 100% vrednost. — Izvolite se prepričati tudi VI, milostljiva, o kakovosti in dovršenosti našega kroja.

TIVAR obleke

so se zvečer odpeljali z motornim čolnom proti Rakiču inž. Rohlič, delovodja Ivica Špalj in dva delavca. Motorni čoln je vodil šofer Kulakov. Komaj so odrinili od brega, je Kulakov opazil, da motor ne deluje dobro. Kulakov je nekaj časa skušal motor uravnati, naposled pa je spoznal, da motor ne bo zmagal toka. Čoln je začelo zanašati in kmalu ga je voda odnesla s seboj. Na nesrečo v čolnu ni bilo nobenega vesla. Čoln je potegnilo v deroč tok in ga z veliko brzi gnao proti dokaj globokemu s'apu. Kulakov je v zadnjem trenutku skočil iz čolna, ki ga je voda vrgla preko slapa. Odvisel je na neki vrbi, čoln z ostalimi potniki pa je izginil v valovih. Kulakova so rešili ljudje, ki so prihiteli na pomoč, dočim ostalim potnikom ni mogel nihče več pomagati. Truplo inž. Rohliča so prepeljali v Dolno Lendavo.

POPOTNIKOVA TORBA

Trije nevarni požari

Poljčane, novembra

V Leviču blizu Poljčan je nedavno noč začelo goriti v gospodarskem poslopju posestnika Keguja Ivana. Nekaj trenutkov zatem je zažarelo gospodarsko poslopje posestnika Černejške Ivana, ki je z novozgrajeno hišo prav tako postalo žrtev požara. Keguju je uničil ogenj tudi mnogo slame, sena, obleke

in razno gospodarsko orodje, Černejšku pa so poleg poslopj zgoreli precej sena, čebelnjak in nekaj sodov s pijačo.

Požar je prvi opazil sin bližnega posestnika. Takoj je začel klicati na pomoč in je zbudil Kegujevo družino, ki si je tako še pravočasno rešila življenje. Le blapec, ki je spal nad hlevom, je dobil manjše opekline.

Na kraj požara so prihiteli požrtvovalni domači gasilci, ki pa žal zaradi pomanjkanja vode niso mogli uspešno gasiti. S pomočjo domačega in okoliškega prebivalstva so s škafi vode preprečili širjenje ognja.

Kakor sodijo domačini je bil ogenj podtaknjen, saj je požar v obeh poslopih nastal skoro hkratu. Orožništvo je nekega osumljenca aretiralo. Kegju proti požaru ni bil zavarovan, pač pa njegov sosed in sicer za 43.000 Din. Posestnika sta pred leti že enkrat pogorela.

★

Grosuplje, novembra

V nedavni noči je v Udju pri St. Juriju blizu Grosupljega upepelil požar posestniku Okornu Francu skedenj in posestniku Vidicu Antonu hišo in skedenj. Sumi se, da je bil požar podtaknjen.

Vas Udje, ki šteje 22 gospodarjev, je v prijazni dolinici. Poslopja stoje prav tesno skupaj in so po večini krita s slamo. Zato je bila velika nevarnost za vsa vas. Da se je to preprečilo, gre v prvi vrsti zasluga požrtvovalnim vaščanom samim, ki so ogenj

Avgust Sabov

KMEČKI PUNT

Vedela je, da je kača gladka in pisana, da ima bistre oči — strupene zobe. Zato je pohitela na grad in vdrila k Dori. Pa jo je vprašala po sinu in njegovem življenju! Dora se je zakrohotala. »Neumnica«, je rekla, »dovolj mi ga je bilo. Zlomil si je vrat, išči njegove kosti!« — »Joj!«, je kriknila mati in rekla: »O ti nesramnica! Da bi te ne bilo! Nič ti ne morem, ker ti si močna, jaz pa slaba starka, zmore te pa Bog, ki vse vidi in vse čuje! Videl je tvoj greh, naj čuje tudi moj blagoslov! Če boš iskala moža, ga ne boš našla. Če ga pa najdeš, ne boš imela moškega roda. Če boš pa le imela moški rod, mu bo seme usahnilo v prvem kolenu, hčerke pa se bodo trgale za dedščino, kakor se volčice trgajo za mrhovino. Žene bodo gospodarile na tem gradu in možje jim ga bodo vzeli. Prokleti bodo ti krvavi dvori in prokleta ti pijavka! Ne daj ti Bog raja niti v grobu mira! Po gradu boš blodila kakor nočno strašilo, sama boš prestrašena in boš strašila druge; blodila boš po tem gosposkem stanovanju prokleta, dokler bo kamen na kamenu in ga božja strela ne raznese! Tako je starka klela Doro, Dora pa se je smejala. Dora je imela dva moža in enega sina. Da, njen sin Ivan se je oženil in je vzel banovo hčer. Nad Doro pa sta prišli starost in slabost. Divjost jo je minila, kri se ji je ohladila. Toda ostal ji je spomin, ki te grize, dokler si živ, in te sne, kadar umrješ. Dora je jokala, se postila in bičala do krvi. Nazadnje je znorela in blodila po gradu, kakor strašilo, dokler ni nekoč skočila skozi isto okno grajskega stolpa, skozi katerega je bila sunila starkinega sina. In izpolnilo se je prokletstvo starke. Njen sin je imel pet otrok, imel je dva lepa sina, toda predno jima je pognala brada, sta umrla. Ostale so deklice. Seme je usahnilo, namesto krvi pa je ostalo mleko, toda — strupeno. Hčere so se trgale za dedščino, prišli so tučji — tekla je kri — tekli potoki krvi. Plenili so in morili po gradu — ubogi kmetje pa so zaman klicali Boga v svojem trpljenju. In kadar se pokaže nov gospodar in se napovedujejo nove grozovitosti, se ponoči prikaže Dora: ble-da, brez pameti, in joka in joka nad svojimi grehi; iz srca ji sika zlata kača in prosi Boga naj razruši grad. Malokdo ve to povest. Stari gospodarji jo poznajo, pa jo skrivajo pred svetom. Ali ste videli ono starinsko sliko v gospejini sobi. To je podoba lepe ženske na starem platnu. Kakor da jo vidim pred seboj. Obledena je v črnino, kajne? Na glavi ima zlato krono, pod vratom biser, v roki pa jabolko, satanov dar. Če ji pogledaš v temne, sladke oči, te zazebe in postojiš, kakor da si prikovan. Le poglej si jo, Andrej! In čujte! Pred nedavnim se mi je sanjalo o stari Dori. Stokrat sem videl to sliko, ko je bila moja pokojna žena še doživljala mali Zofki, sedaj pa se mi je zopet pokazala v sanjah prav taka, kakor je na sliki, samo iz srca ji je sikala zlata kača. Vse sem bil že pozabljen v svojem ostarelem spominu, toda ko je onikrat prišel Madžar in so čistili stanovanje je padla slika z zida. Pazite, Dora se giblje, Meni je to povedal Ivan Sabov z grada. In drugo noč sem videl Doro. Pomnite, gorje bo prišlo!«

Vsi so molčali, le botra Kata je zašepetala: »Reši nas vsega hudega!«, se je prekrižala in potegnila Jano za seboj v hišo.

»A«, je prvi plaho spregovoril Andrej, »sedaj vem, to je ona starinska slika v sobi gospe Uršule. Bogleme, Sabov ima prav. Mi smo stanovanje snažili in slika je zdrsnila z zida. Gospa se je prestrašila. Res je slika padla na tla. Vidiš, nisem vedel, ali je Mara, ali je Dora, niti kaj vse to pomeni. Bog nas varuj hudega!«

»Amen!« je pristavil župan. »Jaz vsega tega, kar nam je sedaj povedal Jurko, nisem vedel, ali neko prokletstvo visi nad gradom.

Nikdar ni tam miru, nikdar pokoja, da bi človek najrajši položil svoje stare kosti v črno zemljo. Tu stojimo in štejeemo dneve, pa je slednji bolj črn od prejšnjega. Sin vpraša očeta: »Kako je bilo?« Oče pravi: »Hudo kakor sedaj.«

Oče vpraša deda: »Kako si bil kaj srečen?« Ded odgovori: »Nikakor.« Vprašam vas, ali lahko mi našim otrokom rečemo kaj spomin na srečnejše dni? He, rs se zdi, da ima Jurko prav, saj brez prokletstva bi tega ne bilo. Varuj nas sveti Bog!

Gušetič je vse te reči mirno poslušal. Samo včasih se mu je prikazal na licu porogljiv nasmeh. Nazadnje seže po vrču, krepko potegne, udari s pestjo ob mizo in vikne:

»Norci! kakšna Dora! Kakšno strašilo! Kakšni vrage! Kakšni angelji! Vse skupaj so bobove luščine in Jurko je bil pijan, ko se mu je to sanjalo. Nobeno strašilo ne prinaša nesreče, prinašajo jo živi ljudje, prinaša jo gospoda. Dobro vem, sem bil po svetu. Gospoda, gospoda, ki jo je žena nosila pod srcem prav kakor nas, ki je krščenaka kakor mi in ki jo bo nazadnje vrag vzela.«

»Kakor tudi tebe!« je srdito zaključal Jurko.

»Pa čeprav«, odvrne jezno Matej, in rumeno lice mu zardi. »Slabše se mi ne bo godilo kakor tu in če bi zares ne vedel, da sem krščen in da smem poslušati orglje in svete vigilije, bi skoro mislil, da sem govedo, ali celo še slabši, ker govedu daje gospodar vsaj krmo, mi pa — pri tem Gušetič zopet krepko potegne iz vrča — naj gldamo goli kamen, ki leži ob cesti. Ali nas mar Dora tepe, suva, gazi in obeša? To je naše sužnstvo. Da, Kranjci, ti so ljudje, ki so svojo Doro že parkrat podkadili. Bil sem tam. Pravili so mi, kako je bilo. Ko jim je nemška gospoda začela zabijati žeblje za nohte, so segli po svoji »stari pravdi« — debelem kiju in udarili po gosposkih hrbitih, in kadar jih je sreča prinesla pred kako kamnito kolibo, so gospodje podkurili, da se je celo pozimi potila. To so možje!«

»Mato, Mato! je pripomnil Andrej,« vino ti je naredilo hude mehurje na možganih. Brzdaj svoj jezik, ki prerazposajeno reglja! Jaz te sveda ne bom izdal in tudi ne kdo drugi izmed nas, ali da čuje kak gosposki sin, kaj govoriš o stari pravdi, pa lahko postkusiš, zakaj je konopija dobra ali slaba.«

»Čeprav!« se odsekla Gušetič. »Bolje je, da človeško umrješ, kakor po živinsko živiš. Saj sem ti že rekel, da mi ni nič zato, če me tudi vrag vzame. Zdaj pa zbogom možje!«

Po teh besedah je Matej skočil po koncu, vrgel klobuk na glavo in krenil nekoliko se gugajoč proti vasi.

Ostali družini je bilo tesno pri srcu. Vino jim nič več ni hotelo prav skoz grlo.

»Pojdimo še mi,« je menil župan, »daj Bog, da bi bilo vse dobro! Zbogom, boter Ilija!« S temi besedami je segel gospodarju v roko in krenil z Andrejem v vas. Malo za njim pa je tudi Jana odvedla svojega očeta ob palici počoč počivat.

Otroci so šli v hišo mačka pa se je zavlekla v kuhinjo, pes pa je legel pod stopnjice. Vse se je pomirilo in ko je večerna zarja zatrepetala po belem cvetju sadovnjaka, je Ilija zaklenil hišna vrata.

IV.

Lepa noč je, majska noč, tiha kakor sanje. V travici ne čuješ črička, na licu ne čutiš vetriča, zvezde trepečejo na nebu; kraj obzorja vidiš črne gomile, mračno hribovje, izza dreves pogorskih gozdov pa leze plaho in počasi zlati mesec, kakor da se tudi on boji s svojo lučjo motiti skrivnostni nočni mir, ki se razpenja kakor ogromna črna pajčevna nad goro in dolino, nad gradom in koočo, in da se ne zablesti tu ali tam v trnju svetla kresnica, bi človek rekel: Glejte, ves svet je zamrl.

Po cesti od Zagreba proti Susjedu se pe-lje kmečki voz. Konja vodi kmet. Na vozu sedi močan, črno oblečen človek s širokim klobukom. Popotnik, se zdi, dremlje, kmet pa zdaj zapoje, zdaj tlesne z jezikom in spodbuja konja, nato pa umolkne in prisluškuje, kako Sava šumi v mračini. Prispela sta pod klanec pod Susjedom in sedaj sta na njegovem vrhu. Kmet stopi z voza, da bi zavrl kolo, popotnik na vozu pa se zgane in vikne:

»Kaj je, Ilija? Kje sva?«

»Tukaj na klancu pod Susjedom, gospod župnik, Huda nizdolica. Treba bo paziti, da naju konji ne zapeljejo v Savo. Mladi so in plahi, pa se bojijo vsakega grma.«

»Dobro, ti Ilija pa zavri in pazi!«

Ilija Gregorič stori, kakor mu je velel brdovski župnik, sede na voz, pritegne vajeti in tako se počasi s škripajočim vozom spuščata po klancu. Župnika je dremež manil in ko je voz pod klancem zopet vzdrciral, sespusti s kmetom v razgovor.

»Hvala ti, Ilija, da si mi napravil to slugo,« pravi župnik kmetu. »Imes sem neke svoje opravke na Kaptolu, predvsem pa sem moral kupiti v mesu zdravil. Porabil sem ž vsa in po vaseh je poino bo'ezni. Zadnje nedeljo sem po večernicah obiskal desetbolnikov. Bog ti povrni!«

»Zakaj bi vam ne dal voza, gospod župnik,« odvrne kmet veselo, »od graščine ni bilo nobenega naročila, svoje poljsko deo sem kolikor toliko opravil, zakaj bi vam potem ne ustregel, saj ste nam kmetom prijatelj, ter nas tolažite in naše rane obvezujete.«

»Kako je pri tebi doma, z ženo in otroki?« vpraša brdovski župnik Ivan Babič.

»Kar je kršcene drobnice pod streho, je vse, hvala Bogu, zdravo, in tudi zaradi živine se nimam pritoževati. Strn je lepa in tudi trsi dobro kažejo. Če ne bo suše ali toče, bo tudi blagoslova; mraza se ne bojimo več. Okoli Stubice pa so zares imeli nesrečo! Oni dan je bil moj boter, Matija Gubec, ki je šel po graščinskih opravkih v Mokrice, pri meni. Pravil je, da jih je mraz hudo osmodil. Vsi vinogradi so črni. Zares, gospa Heningovica je s selitvijo slabo zadela. Ali veste — pa brez zamere, gospod župnik! — zakaj je stara zapustila Susjed?«

»Ne vem, dragi Ilija, jaz se malo brigam za gosposke muhe. Tako ima človek več miru!«

»Res je,« petrdi kmet in požene konja. Medtem sta prišla skozi vas pod Susjedom. Psi so izza ograje silno zalajali, po hišah pa ni bilo nikjer luči. Kmet je pripomnil:

»Glejte, nobena luč ne gori v vasi! Pravi jazbeci so celo v poletju! Po mojem računu še ne bo več ko deset. Vsaj zvezde tako kažejo.«

boljšega ali bodo našim vnukom zapustili »Seveda ni,« je odvrnil župnik.

Ilija je konja zopet pognal in ko sta že pustila za seboj vas Zaprešič, je znova začel:

»No povejte mi, čestiti gospod, kam ta sprememba čika. Vi ste siromakom dobri, vi ste učen človek, vi morate to vedeti.«

»Če bi vedel, dragi moj Ilija, bi ti povedal,« je odgovoril župnik. »Toda graščinski ničesar ne povejo, nekako me to povem samo tebi — po strani gledajo, ker sem s kmeti dober.«

»Vem,« je potrdil kmet, »to vam bo Bog povrnil — in onim tudi,« je tiho zamrmral.

»Da, zaupajmo na Boga, sin moj,« je rekel stari župnik mirno; držimo se prave mere, kadar je dobro, in ne izgubljamo pameti in srca, kadar je slabo. Srednja pot je najboljša pot. Tudi po njej so jame, trnje in kamenje — toda katero umrljivo življenje je brez nesreče? Mirna duša pa ve, da je vsake dobrote in vsake nezgode na tem svetu enkrat konec in da vsak dan ne treska. Božji sin je nosil svoj križ, nosimo ga tudi mi.«

»Ej, čestiti gospod,« je odkimal kmet »na nosili smo se ga vsak za dva.«

(Dalje)

omejili. Pomagali so tudi vaščani iz sosednjih vasi.

Nerodno je bilo, da v št. Juriju, ki je oddaljen komaj dobre četrt ure od Udja, ni bilo plat zvona, kar bi v ponočnih urah zbudilo ljudi, predvsem gasilce, da bi prišli čim prej na pomoč z motorno brizgalno. Tako pa se je zgodilo, da so prišli gasilci prav pozno.

★

Zrkovci, novembra.

Nedavno zvečer so objeli ognjeni jeziki gospodarsko poslopje posestnice Selove Neže v Zrkovcih in se naglo razširili tudi na hleve in ostale zgradbe. Na kraj požara je prispela mariborska četa in nato ostale bližnje čete s Pobrežja, iz Studencev, Razvanja in od Sv. Miklavža na Dravskem polju. Domači gasilci so na ta način dobili v ostalih gasilskih četah izdatno pomoč.

Gasenje je bilo zelo težavno, ker so morali gasilci črpati vodo iz studencev z ročnimi brizgalnami in je bila mariborska četa primorana črpati vodo po neprimerno dolgem vodu iz Drave. Požrtvovalnim gasilcem se je naposled posrečilo omejiti ogenj, da se ni razširil še na druga poslopja. Iz ognja so rešili le nekaj živine, med tem ko je vse ostalo zgorelo do tal. Škoda cenijo na 250.000 Din, ki je le delno poravnana z zavarovalnico. Da se ni požar razširil na vso vas, se je zahvaliti edino hitremu nastopu mariborskih in okoliških gasilcev, ki so širjenje požara preprečili. Vzrok požara ni znan.

Smrtna nesreča v Savi

Ribče, novembra.

V Ribčah na Drčarjevem brodu, ki tvori prehod čez Savo, se je pripetila nesreča, ki je uničila mlado življenje. Utonil je 26-letni Nohimal Vinko s Katarije pri Moravčah, ki je bil zaposlen v Ljubljani kot brzovarni delavec.

Kakor večkrat med tednom, tako se je vračal tudi v soboto 14. t. m. proti večeru domov k svoji materi na Katarijo. Čoln, s katerim prevažajo potnike, je bil slučajno že na kresniškem bregu Save. Fant ni utegnil počakati brodnika; stopil je v čoln, ki je zaradi varnosti privezan za močno žico, in odrinil od kraja. Ko je privozil v odprto strugo, mu je odnovedalo veslo. Sklonil se je, da bi popravil napako, tedaj pa je izgubil ravnovesje in padel v reko. Močan tok struge je mladeniča takoj odrinil od čolna. Ljudje, ki so ves prizor gledali oddaleč, so brž prihiteli na obrežje, a je bilo že prepozno. Še so se valovi igrali z njegovo čenico, toda truplo se ni več pokazalo. Unali so, da bodo našli utopljenca pri kake četrt ure oddaljenem brodu v Verneku, a se jim nade niso uresničile.

Nolimala je zadnje čase predanjala nesreča. Nedavno ga je zadel pri delu električni tok; padel je z brzovarnega droga ter se dolga časa ni zavedel. Ko je po padcu nekoliko okrevaj, se je odpravil na delo ne vedoč, da odhaja smrti v naročje. Nesrečnik zarušča osirotelo mater, katero je podpiral kot priden delavec s svojim zaslužkom.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Spehovi cmoki. Na kocke nareži 40 dek en dan starih žemelj in polij z mlekom (tri decilitre), v katerem si stepa eno jajce. Ko so žemlje mleko popile, premešaj in malo osoli. Nato nareži 10 dek slanina na kocke in prepraži, da ocvirki zarumenijo ter polij po žemljah. Primešaj še približno 13 do 15 dek moke. Iz testa oblikuj ne prevelike cmoke in jih zakuhaj v slanem kropu, kjer naj vro približno 15 minut. Kuhane cmoke poberi v toplo skledo, zabeli z ocvirki in daj s solato ali pa s kakšno omako na mizo.

PREŠNETLJIVA IZBIRA

Pečena jajca s sirom. Kozo ali pred ognjem varno skledo dobro pomazi s sirovim maslom in posuj za prst na debelo z naribanim bohinjim sirom. Na sir ubij osem jajc. Na vsako jajce zlij žlico kisle smetane. Smetano prej malo osoli in dodaj malo naribanega muškata oreha. Po smetani potresi spet za prst na debelo naribanega sira, po siru položi tenko narezano sirovo maslo, nato postavi kozo za četrt ure v precej vročo pečico, da se speče. Ko je pečeno, daj takoj s solato na mizo za večerjo.

Praktični nasveti

Sol kot hladilo. Kadar kuhaš jajca, deni v vodo nekoliko soli. To prepreči, da jajca ne počijo. — Kadar postavimo kakšno jed ali pijačo v mrzlo vodo, deni v vodo nekoliko soli, pa se bo hitreje shladilo. — Če pečš meso v pečici, vedno brizga mast na vse strani, zato deni v mast nekoliko soli. To mast tako rekoč pomiri.

ZANIMIVOSTI

× **Bolezen sv. očeta,** ki boleha, kakor je znano za naduho, se je poslabšala tako, da ne more več na vsakdanje sprehode in so zdravniki omejili njegovo gibanje na najpotrebnejše.

× **Tvornica smodnika** je zletela v zrak. V ponedeljek je nastala v tvornici v Saint Chamasu pri Marseille silna eksplozija zaradi požara, ki je nastal v nekem oddelku tvornice. Prvi manjši eksploziji je sledila še druga večja, ki je porušila vse zgradbe 200 m naokrog. Izpod ruševin so izkopalni okoli 60 mrtvih in nad 200 ranjenih.

× **Vohun** je uradel ruske mobilizacijske načrte. Londonsko časopisje poroča o razburjivi vohunski zadevi, ki so jo te dni odkrili v Moskvi. Izginili so vsi mobilizacijski načrti ruskega generalnega štaba za primer napada na zapadni mej. V zvezi s tem so aretirali bivšo grofico Ireno Mihalovno, ki je bila pred dvema letoma dodeljena tajni policiji kot tajna agentka in njenega ljubimca, nekega visokega generalštabnega oficirja. Obdolžena sta, da sta spo-

razumno ukradla te važne listine po naročilu neke tuje države. Oba sta bila izročena sodišču in bosta sojena po skrajšanem postopku.

× **Vojne žrtve po vojni.** Na Dunaju je izšlo uradno poročilo, ki dokazuje, da je po vojni za ranami, ki so jih dobili v vojni, pomrlo mnogo več ljudi, kakor jih je padlo na bojiščih ali pa med vojno pomrlo za ranami. Po doslej zbranim gradivam je med svetovno vojno za ranami umrlo 8,538.000 vojakov vseh narodnosti. Med vojno pa je ostalo živih še 19,000.000 ranjencev, ki niso več zapisani v nobenem spisku ranjencev. Toda od teh 19 milijonov, ki so ob koncu vojne bili še živi, je po vojni pomrlo še 15 milijonov. Zdaj živi še 4,247.000 vojakov, ki so bili ranjeni v vojni. Če upoštevamo, da so bili vojaki, ki so se morali udeleževati svetovne vojne, povprečno stari po 30 let, vidimo, da je zdaj po vojni umrlo največ bivših ranjencev v starosti med 30. in 48. letom.

Listnica uredništva

Frankolovo. V mestu ne morete dobiti službe knjigovodje ali podobnega, ker je polno v tej stroki izurjenih ljudi brez posla. Kdor je brezposeln, se danes še najlaže preživi na deželi. Žal so hudi časi!

Moravče. Kakor rečeno, mora nekaj že pred leti honoriranega prej v list! Je čas tak, da se morajo reserve uporabiti.

Ostrožno-Celje. Uredba o kmečkih dolgovi velja za vse dolgove, nastale pred 20. aprilom l. 1932. Vaš primer, da kupec vašega posestva ne plača v redu kupnine, je precej zapleten, kakor vidimo iz vašega pisma. Vsekakor se morate v zadevi obrniti na odvetnika, ker je v uredbi in v pravilnikih mnogo nejasnega. Govori pa uredba tudi o zlonamernem oškodovanju upnika. Zadeven nasvet vam more dati le odvetnik, ki je vsa določila temeljito proučil.

Ptujska gora. Pride na vrsto, kolikor bo mogoče.

Radmirje. Žal smo s povestmi preskrbitejni za nekaj let in ne moremo zdaj ničesar sprejeti.

Zetale. Nekaj smo izpustili, ker je težljivo.

RADIO LJUBLJANA

od 22. do 29. novembra

Nedelja, 22. novembra: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče). 8.30: Telovadba (15 minut za ženske, 15 minut za moške, vodil bo profesor Marjan Dobovšek). 9.00: Čas, poročila, spored. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Roman Tominec). 10.00: Počastitev sv. Cecilije (plošče). 10.30: Zbor koroških pevcev iz Sel in Radiš. 11.20: Ingelbrechtove skladbe. 11.30: Gašperček: Grof Pucci: Tri želje. 12.15: Odlomki iz Verdijeve opere »Ples v maskah« (sodelovali bodo Olga Oljdekopova, Ivan Franci in radijski orkester). 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Odlomki iz opere »Ples v maskah« (sodelovali bodo Olga Oljdekopova, Ivan Franci in radijski orkester). 16.00: Ženska ura: Žena v poklicu (Slava Lipoglavškova). 16.20: Reproduciran koncert lahke glasbe. 17.00: Kmetiška ura: Uspehi letošnjega čebelarstva (Okorn Jože). 17.20: Orglice in harmonika (Petan in Stanko). 18.00: Vesel jesenski sprehod (radijski orkester). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nac. ura: Pesmi naših pesnikov iz zadnjih vojn (Siniša Kordić iz Beograda). 20.00: Slovenska ura: Simon Gregorčič (predaval bo dr. Joža Lovrenčič; sodelovali bodo člani narodnega gledališča in moški zbor »Sloge«). 21.30: Skladbe in venčki Antona Jakla (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Skladbe Antona Jakla (radijski orkester).

Ponedeljek, 23. novembra: 12.00: Zbor balalajk (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Pesmi za ples in zabavo (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Zdravniška ura (dr. Anton Breclj). 18.20: Jacques Ibert: Pristajanja, suite (plošče). 18.40: V Gregorčičevem rojstnem kraju (profesor Anton Oven). 19.00: Nacionalna ura: 20 letnica narodnega veča in dobrovoljske akcije v Ameriki (Milan Marjanović iz Beograda). 19.50: Zanimivosti. 20.00: II. koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (Leon Pfeifer, Franc Stanič, Vinko Šušteršič, Gustav Müller). 20.50: Plošče: Venček finskih pesmi in drugo. 21.10: Koncert francoskih suit (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski jazz.

Torek, 24. novembra: 11.00: Šolska ura: Tatovi in policija v živalstvu (profesor Rafael Bačar). 12.00: Za vsakega nekaj (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Iz Schubertovih del (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Pester spored (radijski orkester). 18.40: O islamu: Vzori in boji Mohameda (Fran Terseglav). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nac. ura: Krstna slava pri južnih Slovanih. (Ivan Franci iz Zagreba). 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20.00: Meyerbeer: Ples z baklami (plošče). 20.15: Anton Leskovec: Juri Plevnar — drama v treh dejanjih. 21.15: Klavirske točke na ploščah. 21.30: Velika fantazija iz Puccinijeve opere »Turandot« (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Sreda, 25. novembra: 12.00: Virtuozni (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vesel opoldanski koncert (radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Umetnostna zgodovina (dr. France Stele). 18.20: Ročno delo: Izpopolnimo si svojo smučarsko opremo (Janko Zihel). 18.40: Pravna ura: Likvidacija kmečkih dolgov I. (Valentin Bidovec, sodni starešina). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Znanstveni kongres v službi jugoslovensko-bolgarskega zblíževanja (dr. Milutin Selič iz Beograda). 20.00: Koncert zbora Glasbene Matice. 21.00: Koncert radijskega orkestra. 22.00:

Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Glasbeni drobji (radijski orkester).

Četrtek, 26. novembra: 12.00: Koncertni plesi (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Pester spored (radijski orkester). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Klavirske točke štiročno (dr. Danilo Svava, Škerjanc). 21.00: Svet v pesmi (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski jazz (vmesne vloške bo pel Mirko Premelč).

Petek, 27. novembra: 11.00: Šolska ura: Naši izseljenci: Koliko jih je, kje prebivajo in kakšne so njihove vezi z domovino (Premrou). 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Iz opernega sveta (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Ženska ura: Kaj usposablja družino za njeno vzgojo (Srečka Labernikova). 18.20: Plošče. 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: O gledališču (Ciril Debevec iz Ljubljane). 19.50: Zanimivosti. 20.00: Koncert vojaške godbe. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 28. novembra: 12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes. 14.00: Vreme, 18.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: O našem narodnem blagu (dr. Radovan Kazimirovič iz Beograda). 19.50: Pregled sporeda. 20.00: Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar). 20.20: Poglejmo v Savinjsko dolino (besedilo sestavil Janko Kač). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Pojdimo na ples (radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

VZOREN ZAKON

Moderen slikar se je oženil in nič ga ne moti, da njegova žena ne zna kuhati. Čez mesec dni so ga prijatelji vprašali, kako se kaj počuti v zakonskem jarmu.

»O, imenitno,« je odgovoril slikar. »Jaz slikam, žena pa kuha. Ko končava, se začneva pripraviti, kajti ona ne ve, kaj sem jaz naskal, jaz pa ne, kaj je ona skuhalo.«

HUMOR NA DEZELI

Letoviščar: »Koliko mleka pa vam daje ta lepa krava?«

Dekla: »15—18 litrov dnevno.«

Letoviščar: »Ali prodaste vso količino?«

Dekla: »Ne, mi prodamo komaj 30 litrov.«

V SOLI

Učitelj: »Kako se pravi človeku, ki krađe?«

Učenec molči.

Učitelj: »No, pomisli! Če na primer jaz vtačnem roko v tvoj žep in vzamem dinar iz njega — kaj sem?«

Učenec: »Čarovnik!«

MED ZAKONCI

Žena: »Sram te bodi, da mi nisi najmanjše zabave ne privoščiš!«

Mož: »Kaj pa godrnjaš, saj si bila v nedeljo na koncertu, v ponedeljek na čajanki, včeraj pa v gledališču.«

Žena: »Ze res, toda povsod sem bila s teboj.«

ŠTEDITI JE TREBA

Ženska: »Rada bi imela fotografijo mojih dvojkov.«

Fotograf: »Dobro gospa, ampak s seboj ste pripeljali samo enega otroka.«

Ženska: »Nič ne de. Drugi, ki je ostal doma, je temu popolnoma podoben.«

MOČ NAVADE

Prijatelj predstavi svojemu tovarišu svojo ženo: »Dragi doktore, dovoli, da ti predstavim svojo ženo.«

Doktor: »Drago mi je, gospa; izvolite se sleči!«

PO AMERIŠKO

»Tako, pravi neki ameriški bogataš, »vi bi radi mojo hčer za ženo. Koliko premorjenja pa imate?«

Snubec: »Približno sto tisoč dolarjev.«

»Kaj pa pripovedujete; vprašal sem Vas po Vašem premoženju in ne po Vašem drobižu.«

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Obtoženec, ali nam boste še kaj povedali v svojo obrambo?«

Obtoženec: »Prosim, gospod sodnik, denar sem ukradel, da bi mogel plačati stanovanje.«

Sodnik: »No, če je tako, bomo pa poskrbeli, da vam pol leta ne bo treba plačevati najemnine.«

MALI OGLASI

Prodaja se zaradi preselitve posestva

v dobrem stanju z vsem orodjem, ki se zdaj potrebuje. Vse ozemlje je 17 orolov. Četrte ure od postaje. Cena 70.000 Din. Brez užitka. Več pove Jože Brenko, Kladje 21, Blanca.

ZA ZIMO PO ZNIŽANI CENI!

rukno, barhet, obleke, pletenine. V trgovini ANTON SAVNIK, ŠKOFJA LOKA

STANOVANJE SE ODDA

v Sv. Miklavžu, štev. 45 pri Hočah.

„KALEFLUID“

ojačuje izločevalno delovanje vseh žlez. Krepi živčni sistem in jači organizem. Uporablja se pri preutrujenosti, pri popolni nevrasteniji. Breplačno detajlna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković.

»KALEFLUID« se dobiva v lekarnah in drogerijah. Reg. št. br. 5300-28

Šivalni stroj

znamke Singer malo rabljen se poceni prodaja. Nova trgovina Tyrševa 36.

HUBERTUS

nepremočljiv, temnosiv in v različnih barvah po Din 250.— ter vsa druga oblačila po neverjetno nizkih cenah pri PRESKER-JU, Ljubljana Sv. Petra c. 14.

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra Shock-Prof zapetna ura, točno regulirana, lep kromiran okvir zapetnica iz usnja. — številčnica in kazalo osvetljena. (Radium)

Din 98.—.

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj tu poštne prosto. Velike izbire ur, slatnine in srebrnina.

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.